

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Odpovědnost právnické osoby za přešupek

Milan Ungr

Plzeň

2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Milan UNGR**
Osobní číslo: **R17M0346P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Odpovědnost právnické osoby za přestupek**
Zadávající katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Historie právní úpravy a její komparace s právní úpravou jiných evropských států
2. Druhy trestu a liberační důvody
3. Výše trestu a jeho přiměřenost
4. Vlastní názory a poznatky na danou problematiku

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- zákon č. 500/2004 Sb.
- zákon č. 250/2016 Sb.
- zákon č. 251/2016 Sb.
- Helena Prášková – Nové přestupkové právo, ISBN: 978-80-7502-221-9
- Aleš Gerloch, Pavel Šturma – Ochrana základních práv a svobod v proměnách práva na počátku 21. století, ISBN: 978-80-87284-23-0
- Pavel Mates – Základy správního práva trestního, ISBN: 978-80-7179-806-4

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **21. června 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

Děkuji panu JUDr. Zdeňkovi Horáčkovi, Ph.D., který byl příkladným vedoucím a zároveň byl také důležitou oporou, kterou jsem potřeboval k dokončení této práce. Také mu děkuji za jeho cenné rady a připomínky. Nejvíce mu však děkuji za jeho čas, který vynaložil na osobní i písemné konzultace.

Zároveň děkuji svým přátelům, bez kterých bych si studium vysoké školy vůbec nedovedl představit. Miloši. Josefe. Danielo. Děkuji.

Tímto prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil pouze uvedené
prameny a literaturu.

.....
Milan Ungr

Seznam použitých zkratk

KSČ – Komunistická strana Československa

občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

občanský zákoník z roku 1950 - zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník

občanský zákoník z roku 1964 - zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

přestupkový zákon – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

přestupkový zákon z roku 1990 – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

rakouský všeobecný občanský zákoník – zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný občanský zákoník

trestní zákon správní – zákon. č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní

trestní zákon z roku 1852 - zákon č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích

trestní zákon z roku 1803 - zákon trestní o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803

USA – Spojené státy americké

Ústava – zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústava z roku 1920 – zákon č. 121/1920 Sb., ústavní listina Československé republiky

zákon o úkolech národních výborů – zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku

zákon o trestní odpovědnosti právnických osob – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	3
2.1. PRÁVNICKÁ OSOBA.....	3
2.1.1. Teorie fikce	3
2.1.2. Organická teorie.....	4
2.1.3. Vývoj právní úpravy právnických osob	4
2.1.4. Pojmové znaky právnické osoby.....	5
2.1.5. Právnická osoba podle současné právní úpravy	5
2.2. TRESTNÍ PRÁVO SPRÁVNÍ.....	6
2.3. TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB.....	7
3. VÝVOJ (SPRÁVNĚ)TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB	8
3.1. SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY V OBDOBÍ PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY	9
3.2. SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY V OBDOBÍ TOTALITNÍHO REŽIMU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA	11
3.3. SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY V POLISTOPADOVÉM OBDOBÍ	13
3.3.1. Problematika polistopadové úpravy správního trestání.....	14
4. SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	16
4.1. POJETÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	16
4.2. PODMÍNKY ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	17
4.2.1. Rozšíření odpovědnosti.....	22
4.2.2. Nepřímé pachatelství a spolupachatelství právnické osoby	23
4.2.3. (Ne)zjištění konkrétní jednající fyzické osoby.....	24
4.2.4. Souběžná odpovědnost právnické osoby a jednající fyzické osoby	26
4.3. ZPROŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	27
5. SPRÁVNÍ TRESTY ZA PŘESTUPEK PRÁVNICKÉ OSOBY	28
5.1. DRUHY TRESTŮ.....	28
5.1.1. Napomenutí.....	28
5.1.2. Pokuta	28
5.1.3. Zákaz činnosti	29
5.1.4. Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty	29
5.1.5. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku	30
5.2. PRAVIDLA PRO UKLÁDÁNÍ SPRÁVNÍCH TRESTŮ.....	30
5.3. ÚČEL A PŘIMĚŘENOST POKUTY	31
5.3.1. Judikatura Ústavního soudu	32
5.3.2. Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu	34

5.3.3. Shrnutí judikatury	36
5.3.4. Přítěžující okolnosti?.....	38
6. LIBERACE A LIBERAČNÍ DŮVODY	41
6.1. PODMÍNKY LIBERACE.....	42
6.2. NEZPROŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK.....	43
6.3. (NE)LIBERAČNÍ DŮVODY PODLE JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU	43
6.4. COMPLIANCE JAKO PROSTŘEDEK KE ZPROŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK	45
7. ANGLOAMERICKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	47
7.1. VÝVOJ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB V SYSTÉMU COMMON LAW.....	47
7.2. VÝVOJ TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB V ANGLII A USA.....	47
7.3. „PŘESTUPKY“ V SYSTÉMECH COMMON LAW	49
7.3.1. Regulatory offenses.....	49
7.3.1.1. Vývoj právní úpravy regulatory offenses.....	49
7.3.1.2. Rozhodnutí anglických soudů.....	50
7.3.1.3. Rozhodnutí amerických soudů.....	50
7.3.2. Tort law	51
7.3.2.1. Ryland v. Fletcher.....	52
7.3.2.2. Vliv rozhodnutí Ryland v. Fletcher ve Spojených státech amerických.....	53
7.4. SROVNÁNÍ S KONTINENTÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVOU	54
8. ZÁVĚR.....	55
9. SUMMARY.....	57
10. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	58
10.1. ODBORNÁ LITERATURA	58
10.2. ODBORNÉ ČLÁNKY	59
10.3. PRÁVNÍ PŘEDPISY	60
10.4. SOUDNÍ JUDIKATURA	61
10.5. OSTATNÍ ZDROJE.....	62

1. Úvod

Správní trestání je jednou z typických správních činností, kterou veřejná správa používá k vyvozování správněprávní odpovědnosti a k naplňování veřejného zájmu na ochranu společnosti. Cílem je potrestání protiprávních jednání v oblasti správního práva. Jedny ze subjektů, které se takových protiprávních jednání mohou dopustit, jsou právnické osoby.

Odpovědnost právnické osoby za přešůpek – téma této diplomové práce – je institut velmi mladý, neboť právní úprava ho zakotvující nabyla účinnosti teprve v polovině roku 2017. Nicméně jeho současná podoba se díky zvláštním zákonům správního práva a judikatuře formovala již od změny politického režimu po událostech v roce 1989.

Právnické osoby jsou zároveň subjekty, jejichž odpovědnost za protiprávní jednání je velmi zajímavé a problematické téma. To souvisí již s jejich povahou právních fikcí bez vlastní vůle, a také třeba s problematikou kolektivní odpovědnosti, neboť právnické osoby jsou velmi často koncipované jako společenství osob.

Aby se práce mohla zabývat současnou problematikou vztahující se k odpovědnosti právnické osoby za přešůpek, je potřeba si stručně přiblížit i vývoj souvisejících právních institutů, neboť právo lze nejlépe zkoumat v jeho historických souvislostech. Proto se začátek práce věnuje právě tomuto tématu a přibližuje čtenářům vývoj souvisejících právních institutů v průběhu času.

Jádrem práce je však odpovědnost právnické osoby za přešůpek, která byla zavedena zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešůpky a řízení o nich. Tomuto tématu práce věnuje ve třech samostatných kapitolách. Kromě vyvozování tohoto druhu správněprávní odpovědnosti bude čtenářům přiblížena i úprava správních trestů za přešůpky právnických osob a také úprava zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešůpek. Jádro práce vychází zejména ze skvělé publikace Nové přešůpkové právo od docentky Heleny Práškové.¹

Téma odpovědnosti právnické osoby za přešůpek je důležité zejména s ohledem na složitou koncepci vyvozování trestní odpovědnosti právnických osob. Pokud totiž platí tvrzení, že co právník, to jiný názor, platí to obzvlášť u problematiky trestní odpovědnosti právnických osob. Ať už se jedná o fundamentální otázku o tom, zda-li trestní odpovědnost právnických osob vůbec

---

¹ PRÁŠKOVÁ, H. Nové přešůpkové právo. Praha: Leges, 2017, 448 s.

vyvozovat či o otázku, jakými prostředky toho docílit, setkává se právní nauka s velmi odlišnými stanovisky. Proto je důležité čtenářům ukázat, na čem je současná odpovědnost právnické osoby za přešůpek založena. To je také zároveň hlavním cílem této diplomové práce.

Dalším neméně důležitým cílem je snaha o vyjádření vlastních myšlenek a názorů, které se týkají problematiky vyvozování správněprávní odpovědnosti právnických osob. A to nejen z důvodu snahy o svůj intelektuální rozvoj, ale zároveň také z touhy být účastníkem právní diskuze týkající se této problematiky. Jsem si nicméně vědom, že mé teoretické znalosti se nemohou rovnat právním kapacitám (zejména soudcům), s jejichž názory si dovoluji v průběhu práce polemizovat. I přesto jsem se však pokusil nad danou problematikou zamyslet (zejména ve vztahu k ukládání pokuty právnické osobě) a zkusit formulovat své vlastní myšlenky tak, aby mohly obstát i v očích zkušeného právníka.

Závěr práce je věnován právní úpravě angloamerické právní kultury. Cílem je přiblížit vývoj tamějších právních institutů podobajících se českým přešůpkům, současně s přiblížením pojetí trestní odpovědnosti právnických osob v systému *common law*.

2. Vymezení základních pojmů

Těžištěm této práce je současná odpovědnost právnických osob za přestupky, která se řídí zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Nutno však hned na začátku zdůraznit, že pojem přestupek, který je vymezen v § 5 přestupkového zákona jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“, je pojmem čistě pozitivněprávním, řadící se v teorii trestního práva správního do kategorie správních deliktů. Stejně jako přestupky, tak i některé ostatní pojmy vyžadují samostatné vymezení, a proto je nutné se jim věnovat hned na začátku této práce.

2.1. Právnická osoba

Právnická osoba je pojem, kterému předcházela v právní historii velmi dlouhý vývoj. Již římské právo uznávalo za subjekty práva různé instituce. K jejich souhrnnému označení docházelo ale až v moderní době.²

Co právo považuje za právnickou osobu lze zjistit pouze ze zákona. K pochopení toho, co zákon označuje za právnické osoby je potřeba se nejprve zabývat teoriemi právnických osob, které vznikaly v průběhu 19. století. V průběhu jejich vývoje převažovaly dvě základní teorie pojetí právnické osoby – teorie fikce a organická teorie.³ Podle prof. Berana spočíval jejich význam ve sporu o to, co je důvodem pro právní uznání právnické osoby. Jinak řečeno, ve skutečnosti měly vlastně politický charakter.⁴

2.1.1. Teorie fikce

Základy teorie fikce položil v roce 1840 Friedrich Carl von Savigny ve svém díle *Systém současného římského práva* (2. díl). Zároveň vytvořil moderní pojetí právnické osoby, které je užíváno dodnes.⁵

Teorie fikce považuje za jedinou přirozenou osobu pouze člověka. Právnické osoby nemají základ ve společenské realitě, nemají svoji vlastní vůli

---

² ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 263.

³ HURDÍK, Jan. *§ 20 Právnická osoba*. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 108.

⁴ Blíže viz BERAN, K. *§ 20 Právnická osoba*. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-14]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁵ Tamtéž.

a potřebují tak ke své existenci právní konstrukce, které je personifikují. Tyto právní konstrukce lze volit různorodě, což poskytuje legislativě značně široký prostor k jejich tvorbě.⁶ K teorii fikce se hlásí i právní úprava občanského zákoníku.⁷

2.1.2. Organická teorie

Nejvýznamnějším reprezentantem této teorie byl Otto von Gierke, který se otázkou subjektivity právnických osob zabýval na konci 19. století.⁸

Organická teorie vychází z předpokladu, že „svazová osoba“ (určitý útvar) existuje ještě předtím, než ji právo uzná právnickou osobou. Právo pouze uznává existenci těchto subjektů, které již mají samostatnou vůli, a kterou jsou již schopné projevat navenek, aniž by je právo přímo tvořilo.⁹

2.1.3. Vývoj právní úpravy právnických osob

Právnické osoby byly uznány jako obecná právní kategorie až v období důležitých kodifikací počátkem 19. století.

Všeobecný rakouský občanský zákoník užíval v § 26 pojem morální osoby, čímž vytvořil základ pro pozdější koncepci právnických osob. Morální osoby potřebovaly v právním prostředí absolutistického státu dovolení veřejné moci jako podmínku nabytí způsobilosti mít práva a povinnosti, jelikož byly viděny jako potenciální nebezpečí pro státní moc.¹⁰

Výklad zmíněného ustanovení § 26 mířil podle prvorepublikové nauky na korporace, ostatní právnické osoby byly předmětem zvláštní úpravy. Právní postavení těchto subjektů bylo charakteristické nejistotou týkající se míry jejich

---

⁶ Blíže viz ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 263. nebo HURDÍK, J. § 20 *Právnická osoba*. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 108.

⁷ ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 264.

⁸ BERAN, K. § 20 *Právnická osoba*. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-14]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹ BERAN, K. § 20 *Právnická osoba*. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-14]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹⁰ HURDÍK, J. § 20 *Právnická osoba*. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 107.

právní samostatnosti. Zejména díky judikatuře však právní vývoj postupně směřoval k dnešnímu stavu.¹¹

Právní osoba formulovaná v občanském zákoníku z roku 1950 se již blížila konceptu současné právní úpravy, nicméně občanský zákoník z roku 1964 pojem právní osoba neužíval. Nahradil ho pojmem organizace (socialistická a jiná než socialistická). Navrácen byl až velkou novelou přijatou zákonem č. 509/1991 Sb., jenž nabyla účinnosti k 1. lednu 1992¹², a je obsažen i v současném občanském zákoníku.

2.1.4. Pojmové znaky právnické osoby

Díky různorodosti jednotlivých právnických osob je složité vytvořit obecnou definici. Všechny právnické osoby však musí splňovat určité pojmové znaky¹³:

- 1) Právní osobnost
- 2) Způsobilost k právním jednáním
- 3) Deliktní způsobilost
- 4) Majetková autonomie
- 5) Organizační celek
- 6) Účel.

Právní osobnost, způsobilost k právním jednáním, deliktní způsobilost právnické osoby splývají a jsou spojeny s její existencí.¹⁴

2.1.5. Právnická osoba podle současné právní úpravy

Občanský zákoník vymezuje právnickou osobu jednak v § 18 negativně jako osobu, která není osobou fyzickou, a zároveň ji vymezuje v § 20 odst. 1 i pozitivně jako „*organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná*“. Vychází z doktríny generální subjektivity, která je však omezena právní povahou právnické osoby.¹⁵ Rozlišuje právnické osoby na korporace, fundace a ústavy.

---

¹¹ Tamtéž, s. 107-108.

¹² Tamtéž, s. 108.

¹³ ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 264-266.

¹⁴ Blíže viz Tamtéž, s. 265 a PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 138.

¹⁵ ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 265.

Právní osobnost má právnická osoba od svého vzniku do svého zániku.¹⁶ Vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, a pokud byla zřízena zákonem, vzniká účinností takového zákona, není-li stanoven den pozdější. Zákonem může být stanoveno, je-li ke vzniku právnické osoby potřebné rozhodnutí orgánu veřejné moci.¹⁷

2.2. Trestní právo správní

Trestní právo správní vymezil např. Pošvár¹⁸ jako soubor trestních norem, jejichž porušení trestají správní úřady. Zároveň také zdůraznil, že mezi trestním právem správním a trestním právem soudním nelze nalézt jiného rozdílu, kromě rozdílu kompetenčního a důsledků z toho vyplývajících. Správní delikty, které jsou porušením těchto trestních norem, nelze od soudních deliktů odlišit jinak než formálně, a to podle příslušnosti.¹⁹ Rozhodnutí, zda-li se bude jednat o správní delikt, či soudní delikt tedy závisí pouze a jen na rozhodnutí zákonodárce o tom, podle kterých právních norem budou tyto delikty postihovány. Správními delikty jsou tedy protiprávní jednání, které je oprávněna postihovat veřejná správa v rámci správního trestání, a to ukládáním trestů.²⁰ Podle Hoetzela jsou správní delikty jekési bagatelní trestní činy, s rozdílem kvantitativním od deliktů soudních.²¹ Přikláním se k názoru Merkla, že nelze třídit správní a soudní delikty podle jejich obecných znaků, jelikož nejde o otázku právní vědy, nýbrž o otázku právní politiky, a tudíž o otázku právní vědou nevyřešitelnou.²² Lze však spatřovat patrné rozdíly týkající se subjektivní stránky správního deliktu.

Pro subjektivní stránku správního deliktu platí, že je třeba zavinění. To je však, narozdíl od deliktů soudních vyžadujících úmysl, nestanoví-li trestní norma jinak, spatřováno již v opomenutí povinné péče, kterou správní norma vyžaduje. Nelze však uplatňovat odpovědnost v případě, že daný subjekt vynaložil veškerou péči k zamezení protiprávního jednání. Pokud není v dané normě požadován úmysl, postačí zavinění z nedbalosti.²³

---

¹⁶ § 118 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁷ § 126 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁸ POŠVÁŘ, J. *Trestní právo správní: příspěvek k ideologii*. Praha: Orbis, 1934, s. 9.

¹⁹ Tamtéž, s. 7,8.

²⁰ KOPECKÝ, M. *Správní právo, Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 573.

²¹ HOETZEL, J. *Československé správní právo. Část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 344.

²² MERKL, A. *Obecné právo správní. Díl druhý*. Praha-Brno: Orbis, 1932, s. 106.

²³ HOETZEL, J. *Československé správní právo. Část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 345 nebo Boh. A. 10174/1932

I podle současné právní úpravy odpovědnosti právnické osoby za přešupek nelze uplatňovat odpovědnost v případě, že právnická osoba vynaložila veškerou péči k tomu, aby přešupeku zabránila. Zákon o odpovědnosti za přešupeky k tomu používá neurčitý právní pojem vynaložení veškerého úsilí, které od ní bylo možno požadovat, aby přešupeku zabránila.

2.3. Trestní odpovědnost právnických osob

S rostoucím vlivem právnických osob a jejich významnou rolí v ekonomice, politice a v dalších společenských oblastech rostla i potřeba reagovat na jejich protiprávní jednání, a to zejména díky závažnosti následků vzešlých z porušení povinností uložených právnických osobám zákony nebo jinými právními předpisy. Následky těchto jednání představovaly a stále představují významný společenský problém.²⁴

Zavedení tohoto druhu odpovědnosti předcházela rozsáhlá diskuze mezi zastánci individuální trestní odpovědnosti a zastánci kolektivní trestní odpovědnosti.²⁵ Otázka zavedení trestní odpovědnosti úzce souvisí s pojetím právnických osob.

Argumenty pro zavedení kolektivní trestní odpovědnosti jsou např. zvyšující se rizika při činnosti právnických osob, neefektivnost či nemožnost postihu jednotlivých fyzických osob či nedostatečné sankce ukládané těmto konkrétním osobám. Naopak argumenty proti zavedení kolektivní trestní odpovědnosti se týkají zejména koncepce právnických osob jako právních konstrukcí. Právnické osoby jsou jen fikce, které nemají svoji vlastní vůli a nemohou se tedy dopustit zaviněného protiprávního jednání. Přičítat jim jednání konkrétních fyzických osob zároveň není dostačující k založení trestněprávní odpovědnosti a sankce jim ukládané mohou postihnout i osoby nevinné, navíc se jim lze lehce vyhnout, např. zánikem.²⁶

---

²⁴ PRÁŠKOVÁ, H. *Právní úprava odpovědnosti za správní delikty právnických osob a správní delikty smíšené povahy*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 165.

²⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 158.

²⁶ Blíže viz PRÁŠKOVÁ, H. *Právní úprava odpovědnosti za správní delikty právnických osob a správní delikty smíšené povahy*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 166-167 nebo JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 375 a násl.

3. Vývoj (správně)trestní odpovědnosti právnických osob

Trestní postih organizací není v právní historii žádnou raritou. Případy trestání různých společností, obcí, cechů, gild apod. se běžně vyskytovaly již ve starověku, a tento trend pokračoval i ve středověku. Opačný přístup byl spíše výjimkou. Středověká jurisprudence, ale především panovníci a soudy dokonce pokládaly trestání těchto kolektivů pro zločiny vzpoury, zrady, urážky majestátu apod. za zcela přirozené.²⁷

Ke značnému obratu dochází zejména v 18. století. Jedná se o období po upevnění absolutistického státu, kdy klesá význam korporativních a územních společenství. Trestní stíhání společností na evropském kontinentě se zastavuje ke konci 18. století. Centralistický absolutismus, pro který je typická moc silného panovníka, používá k ovládnutí těchto společenství jiné a efektivnější prostředky, než je právě zmíněný trestní postih.²⁸

Jedním ze znaků absolutistického státu je jeho rozvinutý správní aparát. Správní delikty se u nás objevily poprvé v období policejního státu ve druhé polovině 18. století. Pojem správního deliktu vymezil josefínský Všeobecný trestní zákoník o zločinech a trestech na ně z roku 1787. Tato úprava byla převzata i do pozdějších trestních zákonů²⁹, kde se však již zmiňuje pojem „policejní přestupek“.³⁰ Zakotvení trestněprávní odpovědnosti právnických osob bychom zde ale hledali marně.

V této době totiž platil princip výlučné individuální trestní odpovědnosti a výslovného odmítnutí trestní odpovědnosti právnických osob, který v roce 1793 zdůvodnil německý profesor Malblanc.³¹ Rakouská právní úprava vycházela právě z této koncepce. Ke stejným závěrům došel i Savigny.³² Ten se touto problematikou podrobněji zabýval ve své teorii fiktivní subjektivity právnických osob.³³

---

²⁷ MUSIL, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. In: MUSIL, J., VANDUCHOVÁ, M. (eds.) *Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám*. Praha: CODEX Bohemia, 1998, s. 77.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Trestní zákon z roku 1803 a Trestní zákon z roku 1852.

³⁰ MATES, P. *K vývoji správního práva trestního*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1.

³¹ MALBLANC, J. F. *Observationes quaedam ad delicta universitatum spectantes*. Nürnberg, Grattenauer 1793.

³² VON SAVIGNY, F. C. *System des heutigen Römischen Rechts*. Band 2. Berlin, Veit 1840.

³³ MUSIL, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. In: MUSIL, J., VANDUCHOVÁ, M. (eds.) *Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám*. Praha: CODEX Bohemia, 1998, s. 77 a 78.

3.1. Správněprávní odpovědnost právnické osoby v období první Československé republiky

Rakouský právní řád zůstal platný i po ustavení samostatného československého státu. To nicméně znamenalo, že trestní právo správní bylo i nadále upraveno právními předpisy z dob absolutismu.³⁴ Hoetzel tuto právní úpravu dokonce označil za velmi nedokonalou a se značnými mezerami.³⁵

Ačkoliv však bylo zachování právních předpisů z dob absolutismu klíčové pro ustavení a následnou životaschopnost samostatného československého státu, kodifikace této oblasti v následujících letech by byla určitě velmi přínosná.

Česká literatura v této době ani neměla díla zabývající se teorií trestního práva správního. A to ve spojení s převzetím roztržité rakouské právní úpravy znamenalo to, že trestní právo správní bylo považováno za temný kout právního řádu, v němž si není jista teorie ani praxe.³⁶

V této době pořád platilo, že subjektem správního deliktu může být pouze fyzická osoba.³⁷ Podle tehdejší právní teorie nemá právnická osoba vlastní vůli, a tudíž nemůže být subjektem trestného činu. Za protiprávní jednání právnické osoby se mají trestně stíhat fyzické osoby, které právnickou osobu v tomto směru zastupují. Trest tudíž nelze uložit právnické osobě, ale pouze fyzické osobě, která se daného přestupku dopustila.^{38 39}

Snahy o kodifikaci v této době ale byly. A to hned několik.⁴⁰ Zákon o organizaci politické správy z roku 1927⁴¹ počítal s tím, že trestní řízení správní bude upraveno zákonem. Vláda předložila dva návrhy zákona o správním trestním právu a řízení, první v roce 1928 a druhý v roce 1937.⁴² Oba návrhy zákona obsahovaly ustanovení týkající se odpovědnosti právnických osob. Pokud povinnost jednat určitým způsobem nebo něco opominout postihovala právnické

---

³⁴ Např. cíl. nař. č. 96/1854 Ř.z. a min. nař. č. 61/1855 Ř.z. a min. nař. č. 34/1858 Ř.z. a min. nař. č. 31/1860 Ř.z. atd.

³⁵ HOETZEL, J. *Československé správní právo. Část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 350.

³⁶ POŠVÁŘ, J. *Trestní právo správní: příspěvek k ideologii*. Praha: Orbis, 1934, s. 1.

³⁷ MATES, P. *K vývoji správního práva trestního*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 5.

³⁸ DUSIL, V. *Trestní právo a trestní řízení správní*. In: *Slovník veřejného práva československého. Svazek IV*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, s. 926.

³⁹ Blíže viz např. Boh. A. 2193/1923 nebo Boh. A. 10845/1933

⁴⁰ Blíže viz MATES, P. *K vývoji správního práva trestního*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 4.

⁴¹ Zákon č. 125/1927 Sb., o organizaci politické správy.

⁴² Tisk Senátu Národního shromáždění č. 737/1928 a Tisk Poslanecké sněmovny Národního shromáždění č. 935/1937.

osoby, a byl-li za nesplnění této povinnosti ustanoven trest, bylo možno tento trest uložit orgánům, jež byly podle právních předpisů povolány je v tomto směru zastupovat. Právnícké osoby zároveň měly společně s potrestanými orgány ručit rukou společnou a nerozdílnou, a to za pokuty a náklady řízení. Stejně měli ručit i za náhradu škody, pokud byl úřad povolán o ní rozhodovat. Ani jeden z uvedených návrhů zákona však nebyl přijat. Došlo pouze k upravení správního řízení vydaným jako vládní nařízení v roce 1928.⁴³

Tento stav v praxi nicméně nepůsobil žádné závažnější problémy,⁴⁴ což se v kontrastu s nejistotou, která se vznášela kolem trestního práva správního, může jevit jako velmi překvapivé.

Zásada, že správního deliktu se může dopustit pouze fyzická osoba, byla nakonec částečně prolomena až ve třicátých letech, kdy § 50 zákona č. 77/1935 Sb., o dopravě motorovými vozidly a jich zdanění a § 169 zákona č. 131/1936 Sb., o obraně státu stanovily možnost uložení trestu orgánu právnícké osoby, který je povolán v tomto směru právníckou osobu zastupovat. Z pohledu správního trestání právníckých osob byly nejdůležitější třetí odstavce daných ustanovení. Ty stanovily společné a nerozdílné ručení právníckých osob spolu s potrestaným orgánem. A to za pokuty a náklady řízení uložené odpovědným orgánům a zástupcům. To v praxi znamenalo to, že pokuta a náklady řízení mohly být vymáhány jak u potrestaných orgánů, tak přímo u právnícké osoby.

Na tyto zákony navazovalo vládní nařízení č. 393/1941 Sb., o správním trestním právu a řízení v oboru vyživovacím, které v § 5 zavedlo správněprávní odpovědnost právníckých osob. Právnícká osoba byla správněprávně odpovědná za porušení předpisů uvedených v § 1 tohoto vládního nařízení⁴⁵, bylo-li toto porušení zaviněno jejími orgány, zmocněnci, zástupci nebo zaměstnanci. Došlo-li k porušení uvedených předpisů v obchodním závodě, byli správněprávně odpovědní také majitelé a vedoucí obchodního závodu. Vládní nařízení rovněž obsahovalo liberační ustanovení, které zbavovalo právníckou osobu správněprávní odpovědnosti. Stalo se tak v případech, kdy právnícká osoba prokázala, že k předejití trestné činnosti věnovala péči potřebnou v obchodním styku. Právníckou osobu v následném trestním řízení zastupoval orgán, který byl podle zákonných

---

⁴³ Vládní nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

⁴⁴ Blíže viz MATES, P. *K vývoji správního práva trestního*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 4.

⁴⁵ Zejména vládních nařízení.

nebo statutárních předpisů povolán ji zastupovat na venek. Pokud se tento orgán skládal z několika fyzických osob, měl povinnost za sebe na vyzvání úřadu ustanovit jednu svéprávnou osobu, která právnickou osobu v řízení zastupovala.

Toto vládní nařízení bylo nicméně produktem nelegitimní vlády protektorátu Čechy a Morava, který byl výsledkem okupace nacistickým Německem. Účinné bylo až do 31. července 1950, kdy bylo zrušeno zákonem č. 89/1950 Sb., o trestním řízení správním, účinným od 1. srpna 1950, jenž byl výsledkem právnické dvouletky.

3.2. Správněprávní odpovědnost právnické osoby v období totalitního režimu Komunistické strany Československa

Výsledkem právnické dvouletky byl také kodex trestního práva správního, který byl přijat jako zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní. Kodex byl rozdělen na obecnou a zvláštní část. V obecné části byl upraven účel a působnost zákona, podmínky odpovědnosti, druhy trestů a jejich ukládání a zánik trestnosti. Zvláštní část stanovila různé skutkové podstaty přestupků a tresty za ně ukládané. Důležitým ustanovením ve vztahu k právnickým osobám bylo ustanovení § 5, v němž byla upravena odpovědnost právnických osob, za které byly trestně odpovědné konkrétní fyzické osoby, které za ně jednaly nebo měly jednat.

Trestní zákon správní rozeznával dva druhy zavinění, a to úmysl (§ 4 odst. 2) a nezachování potřebné opatrnosti (§ 4 odst. 1). Úmysl je však potřebný jen v několika málo případech.⁴⁶ V ostatních případech k vyvození odpovědnosti postačí nezachování potřebné opatrnosti, jakou společnost požaduje, aby nebyl způsoben trestný výsledek. Zákon důsledně uplatňoval zásadu osobní odpovědnosti, za přestupek byl tedy správně trestně odpovědný pouze ten, kdo jej spáchal. Právnická osoba nemohla být správněprávně odpovědná. Trest mohl být uložen pouze osobě, která jednala nebo nejednala trestným způsobem jménem právnické osoby. Správněprávně odpovědnou nemusela být vždy jen osoba ve vedoucím postavení, ale mnohdy i osoby, které byly podle vnitřních organizačních předpisů dané právnické osoby odpovědné za daný úsek činnosti.⁴⁷

---

⁴⁶ Zneužití vlastnického práva (§38), podílnictví (§ 65), uvedení nepravdivých údajů před veřejným orgánem (§ 91 odst. 1), zničení nebo poškození kulturních nebo přírodních památek nebo uměleckých děl (§ 125 odst. 1) a porušení listovního tajemství (§ 130)

⁴⁷ Úředníci ministerstva vnitra. *O novém trestním právu správním*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1950. s. 17-18.

Zákon obsahoval ustanovení týkající se ukládání pokut. Podle § 19 odst. 1 měl národní výbor při ukládání pokuty v mezích trestní sazby též přihlídnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele. S ohledem na zásadu osobní odpovědnosti se však pro právnické osoby nejednalo o významné ustavení. Pro právnické osoby mohlo být zajímavější znění odstavce 2, podle něhož za nedobytnou pokutu uloženou pachateli ručil též majitel soukromého podniku nebo osoba odpovědná za jeho vedení, při jehož provozu byl přestupek spáchán, jestliže zanedbáním povinné péče pachateli umožnili nebo usnadnili spáchání přestupku.

Trestní zákon správní byl k 1. červenci 1961 nahrazen zákonem č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku. Přijetí tohoto zákona souviselo s již dovršenou socialistickou výstavbou a nově přijatou ústavou socialistického státu. Ústava Československé socialistické republiky přijatá zákonem č. 100/1960 Sb. potvrdila vedoucí úlohu KSČ a socialistický charakter politického, ekonomického a sociálního systému.⁴⁸ Dosud používané zákony již dále nebyly v souladu s potřebami této vyspělé socialistické společnosti, navíc řada ustanovení již zastarala a nebyla používána.⁴⁹

Podle důvodové zprávy k zákonu o úkolech národních výborů vycházela nová právní úprava přestupkového práva z výchovné a preventivní činnosti národních výborů. Dosažený stupeň vývoje společnosti prý umožňoval omezení používání opatření represivního charakteru. Základním úkolem národních výborů mělo být odstraňování příčin, které vedly k porušování socialistického pořádku, a to prostřednictvím své výchovné a organizační činnosti.⁵⁰

Zákon o úkolech národních výborů obsahoval ustanovení týkající se porušení povinností uložených organizacím. Podle ustanovení § 25 za ně podle tohoto zákona odpovídaly osoby, které za ně jednaly nebo měly jednat, případně osoby, které daly k jednání příkaz.

V tomto období stále rostl vliv a moc průmyslových, obchodních a jiných společností a přinášel s sebou společenská rizika, která byla spojena s výkonem jejich činnosti. Jednání právnických osob má mnohdy velmi závažné následky, často i bez možnosti přesně určit odpovědnou fyzickou osobu. Sankce fyzických osobám nejsou často dostačující z hlediska společenské škodlivosti jednání, navíc

---

⁴⁸ KUKLÍK, J. *Ústavní vývoj 1960-1989*. In: KUKLÍK, J. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011, s. 208.

⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

⁵⁰ Tamtéž.

je obtížné je vymáhat po konkrétních fyzických osobách. Zejména z těchto důvodů je nutné zavést správněprávní trestní odpovědnosti právnických osob za správní delikty.⁵¹ Přestupkové právo bylo již od první republiky založeno na principu osobní odpovědnosti. Uplatňovat správněprávní odpovědnost právnických osob tedy připadalo v úvahu pouze u jiných správních deliktů, než byly přestupky.

Správní delikt právnických osob se poprvé objevil ve vládním nařízení č. 54/1953 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Bylo stanoveno (§ 14 odst. 1), že pokuty za porušení předpisů na ochranu silničního provozu, týkajících se řádného stavu motorových vozidel, mohly být ukládány také podnikům, ústavům, úřadům a jiným organizacím, pro které vládní nařízení užívalo legislativní zkratku „podniky“. V šedesátých letech se postih právnických osob za správní delikty rozšířil i do dalších úseků veřejné správy, např. do energetiky, ochrany čistoty ovzduší a vod, bezpečnosti práce apod. Docházelo k tomu přijímáním dalších zákonů obsahující správní delikty právnických osob.⁵² Další zvláštní zákony upravující správní delikty právnických osob byly např. zákon č. 47/1974 Sb., celní zákon, stanovující možnost uložení pokuty organizaci, porušila-li předpisy o oběhu zboží ve vztahu s cizinou, zkrátila-li clo nebo ztěžovala celní kontrolu nebo např. zákon č. 50/1976 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu, stanovující možnost uložení pokuty organizaci, která např. provádí některé činnosti upravené stavebním zákonem bez patřičného povolení.

3.3. Správněprávní odpovědnost právnické osoby v polistopadovém období

Politické změny vyvolané událostmi v roce 1989 byly doprovázeny podstatnými změnami v platném právním řádu. Oblast správního trestání nebyla výjimkou a v roce 1990 byla přijata nová kodifikace jako zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Přestože s pádem totalitního komunistického režimu mohl být očekáván rostoucí vliv právnických osob a jednotná obecná úprava jejich správněprávní odpovědnosti by jistě přišla vhod, nová úprava přestupků stále neobsahovala zakotvení odpovědnosti právnických osob za tyto správní delikty. Za porušení povinnosti uložené právnické osobě odpovídal opět pouze ten, kdo za ni jednal nebo

---

⁵¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 159.

⁵² Tamtéž, s. 159-160.

měl jednat. Zároveň také ten, kdo dal k jednání příkaz, šlo-li o jednání na příkaz.⁵³ Nový zákon tedy opět důsledně vycházel z principu osobní odpovědnosti. Podle důvodové zprávy k přestupkovému zákonu z roku 1990 nemohla být právnická osoba pachatelem přestupku. Tímto však nebyla dotčena odpovědnost organizací (od 1.1. 1992 právnické osoby) podle zvláštních předpisů ukládající jim sankce.⁵⁴

Právnické osoby byly správněprávně odpovědné za skupinu jiných správních deliktů, jejichž skutkové podstaty byly obsažené ve zvláštních zákonech. Právní úprava byla založena na samostatné odpovědnosti právnických osob a přičítalo se jim protiprávní jednání jejich statutárních orgánů, zaměstnanců, členů a dalších osob, které právnické osoby používaly při své činnosti nebo plnily jejich úkoly. Odpovědnost však nezávisela na spáchání deliktů konkrétní jednající fyzickou osobou, ani nebylo překážkou, pokud se danou osobu nepodařilo zjistit. Odpovědností právnických osob nebyla dotčena jednotlivých fyzických osob. Ty mohly být subjektem přestupku či jiného správního deliktu fyzických osob.⁵⁵

V následujícím období docházelo k přijímání nových zákonů, které obsahovaly skutkové podstaty správních deliktů právnických osob. V roce 2013 již jejich počet přesáhl dvě stovky. Ve většině případů šlo o kombinaci se správními delikty podnikajících fyzických osob.⁵⁶

3.3.1. Problematika polistopadové úpravy správního trestání

Právní úprava jiných správních deliktů ve zvláštních zákonech neobsahovala zdaleka všechny hmotněprávní instituty, což v praxi vyvolávalo vážné problémy při aplikaci jednotlivých skutkových podstat. Zároveň byly jiné správní delikty projednávány v řízení podle aktuálně účinného správního řádu⁵⁷. Nejenže správní řád nemůže reflektovat specifické prvky veřejnoprávního sankčního řízení o správních deliktech, jednotlivé zvláštní zákony ani neobsahovaly dostatek potřebných odchylek, které by vystihovaly zvláštnosti řízení o správních deliktech. Ve vztahu ke správním deliktům právnických osob lze vyčítat zejména absenci obecné právní úpravy podmínek jejich odpovědnosti a absenci obecné úpravy liberačních důvodů zprošťujících odpovědnost.⁵⁸

⁵³ § 6 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁵⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 161.

⁵⁶ Tamtéž, s. 160.

⁵⁷ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)

⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 69 a násl.

Zároveň byla právní úpravě vytýkána existence různých druhů správních deliktů, které se lišily subjektem deliktu a jeho postavením, charakterem porušených povinností, znakem zavinění, účelem sankce, různými typy sankcí atp. Skutkové podstaty správních deliktů byly nekoncepční a roztržitěné. Byly obsaženy ve stovkách různých zákonů po celém právním řádu. Bylo jim vytýkáno nedostatečné propojení s ostatními správními delikty a s trestnými činy, přílišná kazuističnost, nepromyšlenost a problematické formulace. Tresty za správní delikty byly navíc často velmi přísné a nedocházelo k promítnutí zásady ukládání podobně přísných trestů za stejně závažné delikty.⁵⁹

---

⁵⁹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 17 a násl.

4. Současná právní úprava odpovědnosti právnické osoby za přestupek

Zákonodárce si nedostatky současné práce uvědomoval už v devadesátých letech předcházejícího století, kdy byly zahájeny práce na nové právní úpravě správního trestání. Zatímco souběžně probíhající reformy správního řízení a správního soudnictví byly přijaty zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád a zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, právní úprava správního trestání jejich osud nesdílela. Z důvodu probíhající reformy trestního práva a úzké vazby mezi těmito zákony, byly práce na této právní úpravě pozastaveny. Práce byly obnoveny až po přijetí těchto trestních předpisů zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Legislativní proces byl završen 3. srpna 2016, kdy byl zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, vyhlášen.⁶⁰

Právní úprava správněprávní odpovědnosti právnických osob se osvědčila, proto ve snaze sjednotit do této doby různé správní delikty do jediného – přestupku, byla sjednocena také úprava správněprávní odpovědnosti právnických osob. S účinností od 1. července 2017 byla do právního řádu České republiky zakotvena i odpovědnost právnické osoby za přestupek.

4.1. Pojetí odpovědnosti právnické osoby za přestupek

Zákonodárce při tvorbě zákona zvažoval několik různých variant koncepcí, které by odůvodnily vyvození odpovědnost právnické osoby za přestupek.⁶¹

První variantou byla původní, neodvozená objektivní odpovědnost právnické osoby (bez ohledu na zavinění), s možností liberace. Měla vycházet ze stávající zákonné úpravy a předpokladu, že za pachatele činu je v zákonech vždy označen ten, komu jsou adresovány povinnosti, jejichž porušení má být potrestáno. Odpovědnost právnické osoby podle této varianty měla být původní a neměla být odvozována od odpovědnosti konkrétní fyzické osoby. Zavinění nemělo být obligatorním znakem skutkové podstaty přestupku právnické osoby, tudíž samotné porušení nebo nesplnění povinnosti stanovených zákonem nebo na jeho základě by stačilo k vyvození odpovědnosti. Nicméně z důvodu možné nespravedlnosti a nepřiměřené tvrdosti trestu by se zde uplatnil institut liberace. Prokázáním

---

⁶⁰ Tamtéž, s. 20-22.

⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 91-93.

liberačních důvodů by se právnická osoba mohla zprostit odpovědnosti za přestupek. I tato odpovědnost však měla být založena na jednání konkrétních fyzických osob, které mají vztah k dané právnické osobě. Okruh těchto osob měl vycházet zejména ze soukromoprávních zákonů upravujících jednání za a jménem právnické osoby.

Druhá varianta počítala s presumovanou subjektivní odpovědností právnické osoby. Správní orgán by zavinění právnické osoby předpokládal, přičemž právnická osoba by nesla důkazní břemeno a musela by ke zproštění odpovědnosti prokázat vynaložení veškerého úsilí, které na ní bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

Třetí a poslední variantou byla odvozená odpovědnost právnické osoby, která by se dovozovala ze zaviněného jednání konkrétní fyzické osoby, které by pro vznik odpovědnosti muselo být dané právnické osobě za zákonem stanovených podmínek přičitatelné. Odpovědnost právnických osob by byla založena na zavinění, které by se dovozovalo z jednání konkrétních fyzických osob (mající určitý vztah k dané právnické osobě), jejichž jednání by se právnické osobě přičetlo. Nevýhodu této varianty spatřoval zákonodárce ve složitém dokazování (zejména ve vztahu k zavinění konkrétní fyzické osoby), které by zákonitě vedlo k omezení trestního postihu právnických osob a různá protiprávní jednání by tak zůstala nepotrestaná.

Zákonodárce nakonec zvolil první variantu, která kontinuálně navázala na stávající právní úpravu odpovědnosti právnické osoby za přestupek.⁶²

4.2. Podmínky odpovědnosti právnické osoby za přestupek

Odpovědnost právnické osoby za přestupek je v přestupkovém zákoně upravena v ustanoveních § 20 a § 21. Ustanovení § 20 stanovuje podmínky, za kterých je právnická osoba pachatelem přestupku.⁶³ Ustanovení § 21 upravuje institut liberace, jakožto možnost právnické osoby zprostit se odpovědnosti za přestupek.

Podle ustanovení § 20 odst. 1 přestupkového zákona je právnická osoba *„pachatelem přestupku, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila*

---

⁶² Tamtéž, s. 91-92.

⁶³ K problematice formulace blíže viz GRYGAR, T. *Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě*. Právní rozhledy, 2017, č. 12, s. 426.

právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu“. Zároveň se podle stejného ustanovení za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.

Z ustanovení § 20 odst. 1 vyplývají tři základní podmínky, za kterých je právnická osoba pachatelem přestupku.⁶⁴

1) Jednání fyzických osob jednajících za právnickou osobu, které je právnické osobě přičitatelné

Z pohledu použité koncepce objektivní odpovědnosti s možností liberace může termín „přičitatelné“ působit lehce zmatečně, a to ve vztahu k zákonu o trestní odpovědnosti právnických osob, který je na přičitatelnosti založen, ačkoliv pojetí odpovědnosti je v tomto případě subjektivní, a nebo také ve vztahu k důvodové zprávě⁶⁵, která termín přičitatelnost používá jako styčný bod pro třetí variantu koncepce odpovědnosti právnické osoby za přestupek, kde přičitatelnost definuje jako pojetí odpovědnosti právnické osoby za přestupek vycházející z kvazi subjektivního odpovědnostního principu. Může se tedy zdát, že odpovědnost právnické osoby za přestupek je založena na zaviněném jednání konkrétních fyzických osob stejně jako je založen zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Výslovně se navíc v důvodové zprávě uvádí, že se v takovém případě nejedná o objektivní odpovědnost právnické osoby, jak byla koncipována podle stávající právní úpravy.⁶⁶ Dále je nicméně v důvodové zprávě pojetí přičitatelnosti ve smyslu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, které odpovídá pojetí přičitatelnosti ve zmíněné třetí variantě,⁶⁷ vyloučeno. Vyvození odpovědnosti za přestupek tedy není nutné zakládat na zavinění konkrétní fyzické osoby.⁶⁸

Ve vztahu k teorii fikce se použití termínu přičitatelnosti ani nelze divit (ačkoliv to adresátům těchto norem může působit značné problémy), neboť právnická osoba je jen právní konstrukcí, která nemá svoji vlastní vůli a nemůže sama právně jednat. Právnická osoba jedná prostřednictvím oprávněných fyzických

---

⁶⁴ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 146.

⁶⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 91.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž, s. 156.

⁶⁸ Viz např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2019, č. j. 10 As 96/2018-59: „Objektivní odpovědnost se odlišuje od subjektivní odpovědnosti tím, že se u ní nezkoumá zavinění – to znamená, že zavinění (tj. vnitřní psychický vztah jednajícího ke způsobenému následku) přítomno být může i nemusí, ale v praxi se tato otázka neřeší, protože odpovědnost je navázána na škodlivý následek“

osob a přičitatelnost jejich jednání je předpokladem pro odpovědnost právnické osoby za přešupek. Před přijetím přešupkového zákona a taxativním vymezením fyzických osob, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné, se vycházelo výlučně ze soukromoprávní úpravy. I přes toto taxativní vymezení zastávají právní předpisy soukromého práva důležitou roli, neboť úprava v přešupkovém zákoně z nich do jisté míry vychází. Úprava by se bez takového vymezení pravděpodobně obešla, nicméně z důvodu právní jistoty a předvídatelnosti práva pro adresáty se zákonodárce rozhodl pro jejich taxativní vymezení.⁶⁹

Podle § 20 odst. 2 těmito fyzickými osobami jsou:

- a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu,
- b) jiný orgán právnické osoby nebo její člen,
- c) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
- d) fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby,
- e) fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- f) fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

Ad a)

Statutárnímu orgánu právnické osoby náleží výkon veškeré působnosti, která není svěřena jinému orgánu právnické osoby.⁷⁰ Statutární orgán může zastupuje právnickou osobu ve všech záležitostech.⁷¹ A to především ve vnějších právních poměrech, může však mít důležitou roli i ve vnitřních poměrech. Oprávněn je zásadně ke všem jednáním právnické osoby.⁷² Některé právnické osoby statutární orgán nemají a místo něho jsou zastupovány zákonem stanovenými osobami (např. rektor plní funkci statutárního orgánu vysoké školy, pokud zvláštní právní předpis přepokládá působnost statutárního orgánu).⁷³

Ad b)

Takovými orgány může být například nejvyšší orgán právnické osoby, kterým bývá u právnických osob s osobním základem shromáždění všech jejich členů (např. valná hromada) či různé orgány vykonávající kontrolní činnost

---

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, s. 156.

⁷⁰ § 163 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷¹ § 164 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷² ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 276-277.

⁷³ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 143.

(např. dozorčí rada).⁷⁴ Tyto orgány se budou lišit ve vztahu ke konkrétní organizační struktuře dané právnické osoby.

Ad c)

Zaměstnanec je fyzická osoba, která se zavázala k výkonu závislé práce v základním pracovněprávním vztahu.⁷⁵ K právnické osobě může být fyzická osoba v pracovněprávním vztahu na základě pracovního poměru či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Výkon závislé práce je podmínkou i pro fyzickou osobu v obdobném postavení (např. člen družstva).⁷⁶

Ad d), e)

Jedná se o osoby, které vědomě plní úkoly právnické osoby nebo pro ni provádějí určitou činnost (nejednají svým vlastním jménem a na vlastní riziko), a to podle příkazů a pokynů dané právnické osoby. Jednají na základě právního ujednání mezi nimi a právnickou osobou (typicky se bude jednat o smlouvu).⁷⁷ Úkolem se zde rozumí jakýkoliv úkol učiněný na základě pokynu právnické osoby, včetně těch nabádajících k porušení právní normy.⁷⁸ Příkladem může být zaměstnanec agentury práce na základě právního vztahu mezi právnickou osobou a agenturou práce.⁷⁹

Ad f)

Jedná se o osoby, které právnickou osobu zastupují na základě smluvního zastoupení. Právnická osoba v takovém případě využije protiprávní jednání takových fyzických osob. Pro vyvození odpovědnosti v takové případě nehraje roli, zda je právní jednání zakládající oprávnění jednat za právnickou osobu neplatné nebo neúčinné.⁸⁰

Jestliže zákon zároveň ke spáchání přestupku vyžaduje pro pachatele - právnickou osobu, zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, tato zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemusí být dána pro tyto fyzické osoby,

---

⁷⁴ ZOULÍK, F. *Právnické osoby*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 275-276.

⁷⁵ § 6 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

⁷⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 143-144.

⁷⁷ Tamtéž, s. 144.

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 156.

⁷⁹ BOHADLO, D. § 20 *Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁸⁰ Tamtéž.

jejichž jednání je přičitatelné právnické osobě.⁸¹ Pokud by tak nebylo stanoveno, odpovědnost právnické osoby by se prakticky nemohla realizovat.⁸²

2) Porušení povinnosti uložené právnické osobě

Porušení povinnosti uložené právnické osobě je další podmínkou odpovědnosti právnické osoby za přestupek. Podle textu za středníkem ustanovení § 20 odst. 1 přestupkového zákona se tím rozumí i povinnost uložená organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby. Porušení povinnosti se musí dopustit fyzická osoba, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné.

Tyto povinnosti vyplývají především ze zvláštního okruhu činnosti právnické osoby. Jsou právnickým osobám ukládány k zajištění ochrany veřejných zájmů a řádného fungování veřejné správy.⁸³ Týkají se samotného provozu právnické osoby a ukládají příkazy a zákazy pro vykonávání určité činnosti, eliminaci rizik a k ochraně veřejného zájmu. Není však vyloučeno ani vyvozování odpovědnosti za obecné delikty (např. zpronevěra, podvod atp.).⁸⁴

3) K porušení povinností došlo při činnosti právnické osoby nebo v přímé souvislosti s ní nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu

Vztahy k právnické osobě jsou stanoveny alternativně, tudíž postačí, aby byl prokázán jen jeden z uvedených vztahů právnické osoby k jednání fyzických osob, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné.⁸⁵ Důvodem stanovení těchto podmínek je vyloučení vyvození odpovědnosti právnické osoby za excesivní jednání fyzických osob, které je právnické osobě přičítáno a umožnění trestního postihu právnické osoby i v případě, kdy právnická osoba vybočí z mezí její činnosti.⁸⁶

Aby byla splněna podmínka jednání při činnosti nebo v přímé souvislosti, musí k jednání dojít právě při uskutečňování předmětu této činnosti, popřípadě při činnosti nevybočující z tohoto rámce, která nepostrádá místní, časový a věcný vztah k předmětu činnosti právnické osoby.⁸⁷ Předmět činnosti právnické osoby je

---

⁸¹ § 20 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁸² MATES, P. *Skutková podstata přestupků*. In: MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 93.

⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 156.

⁸⁴ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 146.

⁸⁵ BOHADLO, D. *§ 20 Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁸⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 146.

⁸⁷ Tamtéž, s. 147.

odvislý od účelu, pro který byla zřízena⁸⁸ a je vymezen v zakladatelském právním jednání, veřejných rejstřících, právních předpisech atp. Zpravidla tedy nepůjde např. o jednání fyzických osob v jejich volném čase.⁸⁹

Přestupek bude spáchán také v případě, pokud k naplnění znaků přestupku dojde ku prospěchu právnické osoby či v jejím zájmu. Rozumí se tím, že právnická osoba získá spácháním přestupku nějaký majetkový či jiný prospěch.⁹⁰ Půjde o jednání, které zlepšuje nebo alespoň zachovává právnické osobě postavení v oblasti jejího působení, bez ohledu na to, zda jde o zájem hmotný, nebo nehmotný.⁹¹ Zákon tak chápe získání výhod z trestného jednání, a to např. majetkový prospěch, konkurenční výhoda, získání know how atp.⁹²

4.2.1. Rozšíření odpovědnosti

Přestupkový zákon oproti předchozí úpravě zároveň rozšířil dosah odpovědnosti právnické osoby za přestupek. Do účinnosti přestupkového zákona byla odpovědná pouze právnická osoba, která vznikla a existovala v souladu se zákonem.⁹³

Nyní je podle § 20 odst. 4 přestupkového zákona vyvozována odpovědnost právnické osoby i tehdy,

- a) jestliže k jednání fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, došlo před vznikem právnické osoby,
- b) jestliže právnická osoba vznikla, ale soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby, nebo
- c) je-li právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, neplatné nebo neúčinné.

Ad a)

---

⁸⁸ BOHADLO, D. § 20 *Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁸⁹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 146.

⁹⁰ BOHADLO, D. § 20 *Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹¹ § 8 *zákona o trestní odpovědnosti právnických osob*. In: BÍLÁ, I., FENYK, J., SMEJKAL, L. *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO418_2011CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 146.

⁹³ Tamtéž, s. 139.

Podle ustanovení § 127 občanského zákoníku, lze za právnickou osobu jednat jejím jménem již před jejím vznikem. Pokud právnická osoba může „těžit“ z právních jednání před jejím vznikem, měla by za ně být i trestně odpovědná. Právnická osoba je z těchto jednání zavázána pouze v případě, že účinky těchto jednání pro sebe převezme do 3 měsíců od jejího vzniku. Nicméně z hlediska spáchání přestupku toto převzetí není rozhodné. Právnické osobě bude přiřitatelné i jednání před jejím vznikem, které pro sebe nepřevzala.⁹⁴ Předpokladem je pravděpodobně první fáze počátku existence právnické osoby – ustavení.⁹⁵

Ad b)

Rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby nemá vliv na vyvození její odpovědnosti za přestupek.⁹⁶ Právnická osoba zároveň dnem prohlášením za neplatnou vstupuje do likvidace.⁹⁷ Skutečnost, že právnická osoba vstoupila do likvidace nebude mít *per analogiam legis* význam ani v případě, že do ní vstoupí z jiného důvodu, než je rozhodnutí soudu.

Ad c)

Jestliže jsou splněny podmínky pro odpovědnost právnické osoby za přestupek, pak nebude pro vyvození odpovědnosti podstatná neplatnost či neúčinnost právního jednání opravňujícího k jednání za právnickou osobu. Bude se např. jednat o případy jednání na základě neplatné či neúčinné dohody o udělení plné moci.⁹⁸

4.2.2. Nepřímé pachatelství a spolupachatelství právnické osoby

Přestupkový zákon nevylučuje ani možnost právnické osoby podílet se na přestupku jako nepřímý pachatel a spolupachatel.

O případy nepřímého pachatelství půjde podle ustanovení § 20 odst. 5 přestupkového zákona v případech, kdy právnická osoba ke spáchání přestupku

---

⁹⁴ BOHADLO, D. § 20 Právnická osoba jako pachatel. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

⁹⁵ Blíže viz GRÝGAR, T. *Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě*. Právní rozhledy, 2017, č. 12, s. 426.

⁹⁶ § 129 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „Soud prohlásí právnickou osobu po jejím vzniku za neplatnou i bez návrhu, pokud: a) zakladatelské právní jednání chybí, b) zakladatelské právní jednání nemá náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby, c) právní jednání zakladatelů odporuje § 145 nebo d) právnickou osobu založilo méně osob, než je k tomu podle zákona třeba.“

⁹⁷ § 129 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁸ BOHADLO, D. § 20 Právnická osoba jako pachatel. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

užije jiné právnické osoby nebo fyzické osoby odlišné od fyzických osob, které se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považují za osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, jestliže tyto využití osoby nejsou za přestupek odpovědné. Právnická osoba jako nepřímý pachatel využije či zosnuje situaci, kdy jedná osoba jiná, která není sama odpovědná.⁹⁹ V případě nepřímého pachatelství právnické osoby není vyžadován žádný subjektivní znak, musí se tak však díť záměrně.¹⁰⁰

Spolupachatelství právnické osoby se řídí obecnými ustanoveními přestupkového zákona s výjimkou, že není vyžadován znak úmyslného jednání ve vztahu ke společnému jednání. Aby se však jednalo o společné jednání, je předpokladem určité rozdělení rolí, dohoda o předpokládaném průběhu činu a společný záměr.¹⁰¹

4.2.3. (Ne)zjištění konkrétní jednající fyzické osoby

Přestupkový zákon v ustanovení § 20 odst. 6 stanovuje, že odpovědnost právnické osoby za přestupek není podmíněna zjištěním konkrétní fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě. Pro vyvození odpovědnosti právnické osoby za přestupek stačí, že k jednání této fyzické osoby skutečně došlo. Zejména půjde o případy jednání, ke kterým došlo při činnosti právnické osoby.¹⁰²

Ačkoliv toto pravidlo je důležité již k samotné možnosti vyvozování odpovědnosti právnické osoby za přestupek, může v určitých situacích vyvolávat značné problémy. Zejména ve vztahu k podmínce odpovědnosti právnické osoby za přestupek, která pro vyvození odpovědnosti vyžaduje jednání osoby, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné. Také je úzce navázáno na zásadu souběžné a nezávislé odpovědnosti právnické osoby a jednající fyzické osoby.

Přestupkový zákon neklade na správní orgán přehnané požadavky, které by vedly k nemožnosti potrestat právnickou osobu. Ustanovení § 20 odst. 6 přestupkového zákona je však nutno dle mého názoru vykládat restriktivně, neboť může při postihování právnických osob vést až k nepřiměřené represii a nespravedlnosti. Zároveň je ve zjevném rozporu i se zásadou legality, neboť povinností správního orgánu je stíhat všechny přestupky, o kterých se dozví.

---

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 141.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² BOHADLO, D. *§ 20 Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

Správní orgán by se měl vždy pokusit identifikovat i konkrétní jednající fyzickou osobu, aby mohla být případně vyvozována i její správněprávní odpovědnost a k aplikování daného ustanovení se obrátit jen v případě, kdy by zjištění konkrétní jednající fyzické osoby činilo velké obtíže.¹⁰³

Sama důvodová zpráva k přestupkovému zákonu navíc uvádí¹⁰⁴, že správní orgány by se neměly spokojit pouze s postihem právnické osoby a zkoumat, zda-li konkrétní fyzická osoba tímto jednáním naplňujícím znaky skutkové podstaty přestupku právnické osoby, nenaplnila také znaky skutkové podstaty přestupku fyzické osoby, a také ji případně náležitě „odměnit“ za její protiprávní jednání v podobě správního trestu.

Dané ustanovení bude aplikováno zejména v případech, kdy je zřejmé, že ke spáchání přestupku došlo při činnosti právnické osoby, což je zpravidla rozeznatelné na první pohled.¹⁰⁵ V tomto případě zpravidla nebude sporné, zda se nezjištěná fyzická osoba dopustila jednání, které je právnické osobě přičitatelné. V daném kontextu je ale nutné si položit otázku, zda-li vždy půjde o jednání, které může být právnické osobě přičitatelné. Ačkoliv má toto ustanovení z logických důvodů obrovský význam pro uplatňování správněprávní odpovědnosti právnické osoby za přestupek, bylo by dle mého názoru mylné předpokládat, že se v daném případě bude vždy jednat o jednání právnické osobě přičitatelné. Příkladem může být jednání konkrétní fyzické osoby za podmínek vylučující protiprávnost. Podle Práškové takové jednání právnické osobě přičítat nelze.¹⁰⁶ Správní orgán těžko posoudí, zda fyzická osoba jednala za podmínek některé okolnosti vylučující protiprávnost, pokud takovou osobu znát nebude.

Vyvození odpovědnosti právnické osoby za přestupek bude i v případě nezjištění konkrétní jednající fyzické osoby podmíněno jednáním taxativně vymezeného okruhu osob v § 20 odst. 2 přestupkového zákona. Správní orgán by měl pro vyvození odpovědnosti prokazatelně dokázat, že jednala právě některá z těchto osob.¹⁰⁷

---

¹⁰³ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 149.

¹⁰⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 157.

¹⁰⁵ BOHADLO, D. § 20 *Právnická osoba jako pachatel*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹⁰⁶ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 148.

¹⁰⁷ Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2015, č. j. 7 As 24/2015-18: „Aby však bylo možno učinit konkrétní závěr, je nezbytné přesně identifikovat osobu, která se uvedeného jednání fakticky dopustila. [...] V daném případě existují důvodné pochybnosti, zda se předmětného protiprávního jednání dopustil účastník řízení, resp. osoby, jejichž jednání mu mohlo být

Ustanovení § 20 odst. 6 přestupkového by tedy dle mého názoru mělo být užíváno jen v případech, kdy je ze skutkových okolností případu naprosto jasné, že k jednání zakládající odpovědnost právnické osoby za přestupek došlo při činnosti právnické osoby, a že jednala konkrétní fyzická osoba, jejíž jednání je právnické osobě přiřitatelné.¹⁰⁸ Pokud by k aplikaci daného ustanovení docházelo i v jiných případech, pak by docházelo ke zjevnému porušování principů správního práva, zejména zásady materiální pravdy a imanentní zásady správního trestání presumpce nevinny a s ní spojeného pravidla *in dubio pro reo*.¹⁰⁹ Zároveň pokud by správní orgány toto pravidlo používaly i v jiných případech, mohlo by je to vést k nadměrné aplikaci, a to za účelem odstranění překážek, které by musely řešit ve složitém procesu dokazování. Navíc by v mnoha případech nemohly být potrestány konkrétní jednající fyzické osoby.

4.2.4. Souběžná odpovědnost právnické osoby a jednající fyzické osoby

Ustanovení § 20 odst. 7 přestupkového zákona upravuje vztah odpovědnosti za přestupek právnické osoby a jednající fyzické osoby. Odpovědností právnické osoby za přestupek není dotčena odpovědnost jednající fyzické osoby, pokud naplnila znaky skutkové podstaty některého přestupku fyzických osob. Uvedený vztah funguje i naopak. Jedná se o zásadu souběžné a nezávislé odpovědnosti fyzických a právnických osob za přestupek. Z této zásady vychází, ve vztahu k trestným činům, i současná úprava trestního práva.

---

přiřitatelné. Jak správně uvedl městský soud, vyšel-li správní orgán z toho, že jednání osob, které se v inkriminované době účastnily brigády v zámeckém parku, je přiřitatelné účastníkovi řízení, je nezbytné, aby tyto fyzické osoby byly přesně identifikovány. [...] Rozhodnutí správních orgánů však vychází pouze z určité míry pravděpodobnosti skutkového děje. Zjištěný skutkový stav proto nebyl dostatečně zjištěn tak, aby bylo na jeho základě možno učinit závěry o odpovědnosti účastníka řízení“.

¹⁰⁸ Stejně v GRYGAR, T. *Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě*. Právní rozhledy, 2017, č. 12, s. 426.

¹⁰⁹ Viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2016, č. j. 7 As 15/2016-23: „Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s tvrzením krajského soudu, že se tato zásada [*in dubio pro reo*] v případě objektivní odpovědnosti za správní delikt vůbec neuplatní. Uvedená zásada se obecně ve správním trestání použije. [...] Na tom nemůže nic změnit zákonem stanovená forma zavinění či absence tohoto znaku skutkové podstaty v případě konkrétního správního deliktu. Zavinění je pouze jedním z obvyklých znaků skutkové podstaty. Není-li zákonem požadován, neznamená to, že by se zásada *in dubio pro reo* neměla uplatnit ve vztahu ke skutkovým zjištěním týkajícím se dalších znaků skutkové podstaty, přitěžujících a polehčujících okolností či jiných právně relevantních skutečností.“.

4.3. Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek

Absolutní odpovědnost právnických osob za přešupek je naprosto nevhodná. V mnoha případech by byla nepřiměřeně přísná, navíc neodpovídá smyslu a účelu správního trestání.¹¹⁰ Proto přešupkový zákon v ustanovení § 21 odst. 1 zakotvuje institut liberace a stanovuje podmínky zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek. Pokud právnická osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno vyžadovat, aby přešupku zabránila, nebude za přešupek odpovídat. Současné znění zákona odpovídá právní úpravě jednotlivých zvláštních zákonů, které tento institut upravovaly před přijetím přešupkového zákona.¹¹¹

Podle § 21 odst. 2 se vylučuje použití institutu liberace na případy, kdy ze strany právnické osoby nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přešupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přešupku.

Institut liberace a liberační důvody jsou podrobněji rozebrány v šesté kapitole.

---

¹¹⁰ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 152.

¹¹¹ Tamtéž, s. 153.

5. Správní tresty za přešupek právnícké osoby

Správní trest je právním následkem spáchání přešupku. Druh správního trestu, jeho výše, podmínky a způsob ukládání a hlediska pro vyměření správního trestu v konkrétním případě musí být stanoveny v zákonné formě.¹¹² Při ukládání správních trestů se vychází ze zásady zákonnosti, spravedlnosti, individualizace a přiměřenosti.¹¹³ Požadavek zákonné formy je náležitě splněn i tehdy, pokud je trestní sankce stanovena na základě zákona. Princip legality nevyžaduje, aby všechny trestní normy vykazovaly formu zákona.

5.1. Druhy trestů

Podle přešupkového zákona lze právnícké osobě za spáchání přešupku uložit tyto taxativně vymezené správní tresty:

- napomenutí
- pokuta
- zákaz činnosti
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
- zveřejnění rozhodnutí o přešupku

5.1.1. Napomenutí

Napomenutí je nejmírnější správní trest, který lze za přešupek uložit. Je prostředkem morálního odsouzení. Má působit výchovně tam, kde již uložení napomenutí postačí k potrestání pachatele.¹¹⁴ Pokud není možnost uložení napomenutí zákonem vyloučena, lze ho uložit za každý přešupek.¹¹⁵ Nelze ho uložit společně s pokutou.¹¹⁶

5.1.2. Pokuta

Pokuta je nejčastějším správním trestem, který je za přešupky ukládán. Ukládá se v zákonem stanoveném rozmezí. Její sazba má být stanovena s přihlédnutím k povaze a závažnosti přešupku a má být srovnatelná se sazbami pokut s podobnou závažností.¹¹⁷ Hranice této sazby je ve zvláštních zákonech vyjádřena pevnou peněžitou částkou, případně jiným způsobem umožňujícím její

---

¹¹² PRÁŠKOVÁ, H. *Správní trestání*. In: HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 8. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 434.

¹¹³ Tamtéž, s. 435.

¹¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, s. 172.

¹¹⁵ KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 289.

¹¹⁶ § 36 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich.

¹¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a řízení o nich, s. 173.

stanovení.¹¹⁸ Je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán nestanoví jinou lhůtu.¹¹⁹

Pokud po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku dojde k zániku právnické osoby, které byla uložena pokuta a dosud neuplynula lhůta pro nařízení exekuce, aniž by byla pokuta uhrazena, přechází povinnost uhradit pokutu na právního nástupce právnické osoby, pokud takový existuje. Pokud jich je více, odpovídají za uhrazení pokuty společně a nerozdílně.¹²⁰

5.1.3. Zákaz činnosti

Zákaz činnosti citelně zasahuje do právního postavení pachatelů přestupků. Jeho účelem je zejména ochrana společnosti před závažným porušováním povinností ze strany pachatelů přestupků. Zabraňuje možnost pachatele vykonávat určité činnosti, ke kterým je zapotřebí určité veřejnoprávní oprávnění.¹²¹ Lze ho uložit jen tehdy, je-li to stanoveno zákonem, a to nejvýše na dobu tam stanovenou. Není-li stanovena, pak nejdéle na tři roky.¹²²

Zákaz činnosti může být pro právnické osoby trestem, který je schopen znemožnit již jejich samotný účel, a proto by měl být užíván pouze jako trest *ultima ratio*. Pokud to zákon dovoluje, pak by správní orgán měl důkladně zvážit, zda nelze účelu správního trestání dosáhnout uložením jiného druhu správního trestu. Správní trestání by mělo vycházet z výchovného a preventivního působení na pachatele přestupku. Proto zákaz činnosti, který by znemožnil právnické osobě vykonávání již samotného účelu, pro který byla zřízena, by měl být ukládán pouze v těch případech, kdy společenská škodlivost spáchaného přestupku dosahuje takové závažnosti, že bude uložení tohoto správního trestu opodstatněné.

5.1.4. Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty

Propadnutí věci má bránit pachateli opakování přestupku a připravit ho o prospěch získaný spácháním přestupku. Hlavním účelem je zneškodnění věci, která by mohla sloužit k páchaní dalších přestupků.¹²³

---

¹¹⁸ KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 289.

¹¹⁹ § 46 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁰ Tamtéž, § 102.

¹²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 173.

¹²² § 47 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 174.

5.1.5. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Zveřejnění rozhodnutí o přestupku je správním trestem, který je využíván pouze v případě spáchání přestupku právnickou osobou a podnikající fyzickou osobou.¹²⁴ Může být efektivním prostředkem k potrestání těchto subjektů, zejména z důvodu obavy o jejich dobrou pověst. Jedná se však o značný zásah do postavení těchto subjektů, je tedy nutné pečlivě zvažovat jeho užití v konkrétních případech.¹²⁵ Obzvláště z toho důvodu, že takto vykonaný správní trest lze jen těžko zvrátit bez zanechaných následků.

Správní delikty jsou eticky neutrální a absentuje u nich prvek morálního odsouzení. Zpravidla také nevedou k poklesu sociální prestiže pachatele.¹²⁶ Zveřejnění rozhodnutí o přestupku bezpochyby k takovému morálnímu odsouzení právnické osoby vede, a proto by mělo být ukládáno pouze v takových případech, kdy nelze účelu správního trestání dosáhnout uložením jiného správního trestu.

5.2. Pravidla pro ukládání správních trestů

Přestupkový zákon kromě vymezení správních trestů upravuje také pravidla pro jejich ukládání. Správní trest lze uložit buď samostatně nebo spolu s jinými správními tresty.¹²⁷ V § 37 přestupkového zákona se stanovuje, k jakým okolnostem se přihlédne při určení druhu správního trestu a jeho výměry. Jedná se např. o povahu a závažnost přestupku, přitěžující a polehčující okolnosti či povahu činnosti právnické osoby.

Pokud se právnická osoba dopustí více přestupků, které jsou projednány ve společném řízení, uloží se správní trest podle ustanovení vztahující se na přestupek nejpřísněji trestný. Zároveň přestupkový zákon dává možnost uložení pokuty ve vyšší sazbě, a to za přestupek nejpřísněji trestný, kdy se horní hranice sazby pokuty může zvýšit až o polovinu, pokud jsou projednávány dva nebo více přestupků ve společném řízení. Společně s těmito lze uložit i jiný druh správního trestu, jestliže by jej bylo možno uložit za některý ze společně projednávaných přestupků.¹²⁸

Od uložení správního trestu může být podmíněně upuštěno v případě, kdy vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přestupku, kterým byla způsobena majetková újma, anebo jehož spácháním se pachatel bezdůvodně obohatil, a osobě

---

¹²⁴ KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 291.

¹²⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 174-175.

¹²⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 14/09, bod 43.

¹²⁷ § 36 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁸ Tamtéž, § 41.

pachatele lze důvodně očekávat, že již samotné projednání postačí k nápravě pachatele. Zároveň s tímto se pachateli uloží povinnost, aby způsobenou škodu nahradil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, a to současně se stanovením způsobu, jakým se tak má učinit. V případě nesplnění této povinnosti ve stanovené době se správní trest pachateli uloží.¹²⁹

Od uložení správního trestu může být upuštěno v případě, kdy o dvou nebo více přestupcích téhož pachatele nebylo konáno společné řízení a správní trest uložený za některý z těchto přestupků v samostatném řízení lze považovat za dostačující vzhledem ke správnímu trestu, který by byl uložen ve společném řízení. Zároveň také v případě, kdy vzhledem k závažnosti, okolnostem spáchání a osobě pachatele přestupku lze důvodně očekávat, že již samotné projednání postačí k nápravě pachatele.¹³⁰

Správní orgán může mimořádně snížit výměru pokuty (ani v tomto případě však nesmí být uložena pokuta nižší než jedna pětina dolní hranice pokuty stanovené zákonem), jestliže:

- a) vzhledem k okolnostem případu a osobě pachatele lze důvodně očekávat, že i tak lze jeho nápravy dosáhnout,
- b) je pokuta ukládána za pokus přestupku,
- c) pokuta uložená v rámci zákonem stanovené dolní hranice sazby by byla vzhledem k poměrům pachatele nepřiměřeně přísná, nebo
- d) pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela naplněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, nebo překročil meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost.¹³¹

Pravidla ukládání správních trestů, které upravuje přestupkový zákon, se použijí subsidiárně vůči ustanovením o správních trestech obsažených ve zvláštních zákonech.¹³²

5.3. Účel a přiměřenost pokuty

Pokuta je nejužívanějším druhem správního trestu, který lze za přestupek uložit. Vyměřuje se v rozmezí stanoveným ve zvláštních zákonech. Její výše se stanovuje ve vztahu k závažnosti jednotlivých přestupků. Může se zdát, že působí na právnické osoby výlučně represivně, neboť to vychází už z její samotné podstaty.

---

¹²⁹ Tamtéž, § 42.

¹³⁰ Tamtéž, § 43.

¹³¹ Tamtéž, § 44.

¹³² KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2021, s. 286.

Její represivní funkce však obsahuje i výchovnou a preventivní stránku, neboť existence pokuty působí na právnické osoby již před spácháním přestupku a preventivně je odrazuje od protiprávního jednání. Po spáchání přestupku a uložení pokuty v zákonné výši zároveň nepůsobí jen represivně, nýbrž také výchovně. Právnická osoba, vědoma si dopadu pokuty na její činnost, provede vše potřebné k tomu, aby se podobná situace již neopakovala.

Přestupkový zákon v § 37 demonstrativně stanoví, k čemu správní orgán přihlédne v případě určení výměry pokuty. Půjde zejména o povahu a závažnost spáchaného přestupku. Ta je podle § 38 přestupkového zákona u právnické osoby dána zejména:

- a) významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen,
- b) významem a rozsahem následku přestupku,
- c) způsobem spáchání přestupku,
- d) okolnostmi spáchání přestupku,
- e) délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele,
- f) počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku.

Znění § 37 přestupkového zákona pokládá ve vztahu k písmenu f) a g)¹³³ zajímavou otázku, jestli se má přihlížet k osobním poměrům pouze u fyzické osoby, nebo také u právnické osoby. Zákonodárce sice uvádí pouze demonstrativní výčet, zároveň ale výslovně uvádí osobní poměry pouze u fyzické osoby. Je tak otázkou, zda se tak zákonodárce rozhodl vynechat osobní poměry právnické osoby záměrně, což by vedlo k závěru, že osobní poměry se u právnické osoby se brát v potaz nemají, či zda se tak stalo z jiného důvodu a tato skutečnost by se měla zjišťovat i u právnické osoby.¹³⁴ Důvodová zpráva k přestupkovému zákonu mlčí, a tak tato otázka může být nejspíše vyřešena pouze judikaturou.¹³⁵

5.3.1. Judikatura Ústavního soudu

Judikatura se věnuje otázce přihlédnutí k majetkovým poměrům pachatele právnické osoby zejména ve vztahu k pokutám, které vylučují takový zásah do

---

¹³³ „Při určení druhu správního trestu a jeho výměry se přihlédne zejména [k] [..] f) u fyzické osoby k jejím osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byla pro totéž protiprávní jednání potrestána v jiném řízení před správním orgánem než v řízení o přestupku, g) u právnické nebo podnikající fyzické osoby k povaze její činnosti“.

¹³⁴ Blíže viz DRÁPAL, J. *Přiměřenost peněžité sankce k majetku pachatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 46.

¹³⁵ Následující judikatura vychází z obsahu výše zmíněné publikace J. Drápala.

majetku, v jehož důsledku by byla majetková podstata zasáhnuta takovým způsobem, že by znemožnila další podnikatelskou činnost, a pokuty tak zakládají zásah do vlastnického práva chráněného ústavními zákony (tzv. likvidační pokuty). Pokuta musí být zákonem stanovena tak, aby alespoň do určité míry umožňovala přihlídnout k majetkovým a osobním poměrům delikventa, a aby uložení pokuty nemělo pro delikventa likvidační účinky.¹³⁶

Ústavní soud se však vyjádřil i k pokutě a jejímu vztahu k majetkovým poměrům nezávisle na jejím likvidačním charakteru, když mu skupina poslanců položila otázku, zda je určování pokut podle majetkových poměrů pachatele v souladu s ústavním pořádkem: „*Ústavní soud nechápe rovnost jako absolutní, nýbrž jako relativní [...] Z charakteru pokuty jako majetkové sankce nutně vyplývá, že má-li být individualizovaná a přiměřená, musí reflektovat i majetkové poměry potrestaného. Stejná výše pokuty uložená majetnému se bude jevit jako směšná a neúčinná, zatímco v případě postihu nemajetného může působit drakonicky a likvidačně. Není tedy porušením principu relativní rovnosti, když dvěma osobám v různých situacích bude uložena pokuta v různé výši, byť by jediným rozdílem jejich situace měly být právě rozdílné majetkové poměry.*“ Připomenul však, že zkoumání majetkových poměrů delikventa je nezbytné zejména vzhledem k riziku „likvidačního“ účinku nepřiměřeně vysoké pokuty.¹³⁷

Ústavní soud pokládá majetkové poměry za důležitý atribut pro spravedlivé určení výměry pokuty, který je v souladu s ústavním pořádkem. Pokládá však otázku, jak se k takto vyjádřenému názoru má stavět české právo. Podle článku 89 odst. 2 Ústavy sice jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby, nicméně o právní závaznosti takových rozhodnutí se dlouhodobě vedou teoretické spory. Obecnou závaznost mají nepochybně rozhodnutí, kde Ústavní soud vystupuje jako negativní zákonodárce, a která se zveřejňují ve Sbírce zákonů. Taková rozhodnutí jsou podle judikatury Ústavního soudu¹³⁸ závazná pouze v rozsahu výroku a nosných důvodů (*ratio decidendi*), které jsou nepochybně spjaty se samotným výrokem. Existují však i názory, že obecně závazná jsou i další rozhodnutí publikovaná také ve Sbírce rozhodnutí Ústavního soudu, a to právě v rozsahu nosných důvodů.¹³⁹ Otázkou tak zůstává, zda

---

¹³⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02.

¹³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02.

¹³⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 14.10.2002, sp. zn. II. ÚS 355/02.

¹³⁹ ODEHNALOVÁ, J. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu*. In: FOREJTOVÁ, M. *Ústavní soudnictví*. Brno: Václav Klemm, 2014, s. 103-105.

je závazný i výše citovaný právní názor Ústavního soudu. I kdyby však obecně právně závazný byl, těžko si lze představit jeho obecnou realizaci v rámci správního trestání.

Podle prvně zmíněného nálezu Ústavního soudu tedy dochází k porušení ústavně chráněných práv pouze v případě, kdy nepřihlédnutí k majetkovým poměrům dosáhne takové intenzity, že se bude jednat o pokutu s likvidačním charakterem pro konkrétního pachatele. Pokud tedy z obecných pravidel ukládání správních trestů za přestupky, ani ze zvláštních zákonů správního práva nevyplývá povinnost zkoumání těchto poměrů, bude nezbytné zkoumat pouze to, zda pokuta nezasahuje majetkovou podstatu právnické osoby tak výrazně, že by ji „zlikvidovala“ a zamezila další podnikatelské či jiné činnosti.

5.3.2. Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu

K této otázce se vyjádřil i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu usnesením 1 As 9/2008-133 z 20. dubna 2010, když první senát předložil plénu k posouzení právní otázku, zda správní orgán může přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům delikventa i v případě, kdy jsou v aplikovaném zákoně taxativně vymezena kritéria pro výši sankce, avšak osobní a majetkové poměry chybí.

Stávající judikatura Nejvyššího správního soudu obsahovala názor, že při stanovení výše pokuty za správní delikt nemůže správní orgán přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům, pokud kritéria pro stanovení výše pokuty jsou taxativně vymezena, a osobní a majetkové poměry nezahrnují.¹⁴⁰ A zároveň také pozdější názor, že při úvaze o moderaci uložené pokuty přihlíží soud k majetkovým poměrům delikventa i v tom případě, kdy zákon, podle něhož byla pokuta uložena, kritérium majetkových poměrů nezná.¹⁴¹

Nelze sice považovat tyto názory za zcela protikladné, pokládají však zásadní otázku o tom, zda může k osobním a majetkovým poměrům přihlížet i správní orgán. Shodně s prvním senátem Nejvyššího správního soudu se domnívám, že pokud by k těmto poměrům přihlédnout nemohl, pak by byl delikvent zbytečně nucen k podstoupení nákladného soudního řízení. Zároveň by správní orgán nemohl vůbec posoudit, zda uložená pokuta je či může být likvidační, a nemohl by tak ani naplnit požadavek stanovený Ústavním soudem. První senát se

---

¹⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 6 A 186/2002-45.

¹⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2006, č. j. 2 As 33/2006-102.

domnívá, že správní orgány musí při určení výše pokuty přihlídnout k osobním a majetkovým poměrům delikventa bez ohledu na to, zda jsou tyto poměry výslovně uvedeny ve výčtu zákonných kritérií.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu tak dostal jedinečnou možnost vyřešit tuto problematickou otázku a stanovit tak, zda může k osobním a majetkovým poměrům při určení výměry pokuty přihlížet již správní orgán a určit v jakých případech k tomu bude docházet.

Podle rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu by měl mít správní orgán možnost vyvarovat se uložení takové pokuty, která by měla likvidační charakter. Proto musí zohlednit osobní a majetkové poměry v takové míře, aby k takovým rozhodnutím nedocházelo.¹⁴² Zcela zjevně taxativní vymezení kritérií pro určení výměry pokuty nelze vykládat jako demonstrativní. Je však nezbytné, aby bylo přihlédnuto k ústavněprávnímu korektivu, který zamezuje uložení pokuty nepřiměřené k osobním a majetkovým poměrům pachatele a uložená pokuta by tak měla likvidační charakter.¹⁴³

K osobním a majetkovým poměrům pachatele by měl správní orgán přihlídnout v těch případech, kdy takový požadavek vyplývá již přímo ze zákona nebo ze zmíněného ústavněprávního korektivu zákazu likvidačních pokut.¹⁴⁴

Rozšířený senát dodává, že je třeba odlišovat osobní a majetkové poměry právnických a fyzických osob, a s odkazem na návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob konstatuje, že i likvidační sankce je nutno považovat za přiměřené, pokud nelze účelu trestu dosáhnout mírnějšími prostředky. Lze připustit i ojedinělé výjimky ze zákazu likvidačních pokut právnickým osobám, a to zejména kdy se právnická osoba dopustí závažných správních deliktů opakovaně a předchozí mírnější sankce se ukázaly jako neúčinné, nebo pokud byla právnická osoba fakticky založena za účelem provádění protiprávní činnosti, a zároveň jí nelze podle zvláštní právní úpravy uložit trest zákazu činnosti či jiný trest s obdobným účinkem.¹⁴⁵

Správní orgány mají možnost si v souladu se správním řádem vyžádat pro své rozhodnutí podklady od jiných správních orgánů či orgánů veřejné moci. S výjimkou údajů o nemovitém majetku dostupných z katastru nemovitostí však nemohou příslušné orgány poskytnout žádné údaje vypovídající o majetkových

---

¹⁴² Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133, bod 25.

¹⁴³ Tamtéž, bod 26-27.

¹⁴⁴ Tamtéž, bod 30.

¹⁴⁵ Tamtéž, bod 33.

poměrech bez souhlasu pachatele.¹⁴⁶ Je tak otázkou, jak by správní orgány postupovaly v případě, kdy by byly povinné uložit pokutu přiměřenou k majetku pachatele. Proto rozšířený senát určil pravidlo, že při zjišťování osobních a majetkových poměrů se vychází také z údajů doložených samotným účastníkem řízení.¹⁴⁷ Je totiž nadmíru jasné, že pokud účastník řízení bude namítat potenciální likvidační charakter hrozící pokuty, je v jeho nejlepším zájmu, aby takový stav věci náležitě doložil.

Správní orgány tedy mají při ukládání pokuty povinnost přihlídnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a stanovené výše pokuty zřejmé, že může mít likvidační charakter. To platí i v případech, kdy zákonná úprava neuvádí osobní a majetkové poměry jako kritérium pro určení výměry pokuty.¹⁴⁸

5.3.3. Shrnutí judikatury

Z uvedené judikatury vyplývá, že je pouze na úmyslu zákonodárce, zda uzná za vhodné, aby se při určování výměry pokuty přihlíželo také k osobním a majetkovým poměrům. Přestupkový zákon nyní v kritériích pro výměru trestu počítá s přihlédnutím k osobním poměrům, pouze však u fyzických osob. Výčet kritérií je nicméně demonstrativní, což může pokládat otázku, zda by se k těmto poměrům nemělo u právnických osob přihlížet již nyní. Jsem toho názoru, že současná právní úprava neumožňuje efektivní zjištění majetkových poměrů právnických osob, a proto tak nelze k tomuto kritériu přihlížet vždy a bez výhrad. I v případě, kdy by Nejvyšší správní soud takto obecně judikoval, způsobí dané rozhodnutí pouze zmatek, neboť správní orgány nemají možnost tyto majetkové poměry efektivně zjišťovat. Zároveň pokud nebudou zákonem stanovena pravidla pro ukládání pokut přiměřeným k majetku pachatele, mohlo by to vést k tomu, že správní praxe bude nejednotná a bude ohrožena samotná právní jistota adresátů, jakožto jeden ze základních prvků demokratického právního státu.

Aby tedy bylo vůbec možné v budoucnu přizpůsobit výši pokuty majetkovým poměrům právnické osoby, bude nezbytné stanovit obecná pravidla, podle kterých bude správní orgán vycházet při určení výměry trestu. Současná právní úprava nezaručuje jednotný postup, což by mohlo vést k rozcházení správní praxe a nejednotnosti správních rozhodnutí o přestupku.

---

¹⁴⁶ Tamtéž, bod 35.

¹⁴⁷ Tamtéž, bod 40.

¹⁴⁸ Tamtéž, bod 39.

Další otázkou je, zda se Ústavní soud vyjádřil také k ospravedlnění uložení vyšší pokuty subjektu, jehož majetkové poměry jsou takových rozměrů, že by umožnily uložit pokutu na samotné horní hranici zákonné sazby pokuty. Není bezpochyby protiústavní, pokud správní orgán či soud přihlédnou při výměře pokuty k majetkovým poměrům tak, že uloží pokutu nemajetnému subjektu v takové výši, aby pro něj neměla likvidační charakter. Na druhou stranu, pokud majetkové poměry ospravedlňují uložení maximální možné výše pokuty, která bude v rozporu s celkovou povahou a závažností přestupku, nelze bez dalšího říci, že i takový postup bude v souladu se zákonnou úpravou a ústavním pořádkem. Takový postup by byl dle mého názoru nejen v rozporu se současným přestupkovým zákonem, který jako první kritérium pro určení výměry pokuty stanoví povahu a závažnost přestupku, nýbrž si zároveň dovoluji tvrdit, že bude v rozporu i se základními zásadami demokratického právního státu.

Stanovení zákonné sazby pokuty je v moci samotného zákonodárce, který při tvorbě takové sankce jistě počítá zejména s povahou a závažností daného přestupku, přičemž pokuta blízcí se horní hranici této sazby by měla být ospravedlněna především objektivními okolnostmi daného případu, a ne tedy majetkovými poměry pachatele. Pokud by například právnická osoba poskytla správci cla nesprávný údaj o zboží v celkové hodnotě 1000 Kč a dopustila se tak přestupku podle § 47 odst. 3 písm. b) zákona č. 242/2016 Sb., celního zákona, za který lze uložit pokutu až do výše 4 000 000 Kč, nemohla by obstát argumentace o uložení pokuty v maximální možné výši jen z toho důvodu, že právnická osoba má celkový roční výnos ve výši např. 100 000 000 Kč. Taková pokuta by jistě pro danou právnickou osobu nebyla likvidační, ale zcela jistě by byla zjevně nepřiměřená a nespravedlivá.

Správní trest by měl být tedy především odrazem protiprávního jednání a míry zásahy do právem chráněného zájmu, včetně objektivních okolností konkrétního správního deliktu. Přihlížení k majetkovým poměrům, jakožto k hlavnímu kritériu pro stanovení výše sankce, přímo popírá reálně existující míru společenské škodlivosti daného protiprávního jednání a vede tak k diskriminaci movitějších subjektů.¹⁴⁹ Nelze tak bez dalšího vyměřit majetným pachatelům

---

¹⁴⁹ Podobně viz odlišné stanovisko soudkyně JUDr. Dagmar Lastovecké v Nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02: „V důsledku této situace je míra správněprávní odpovědnosti sekularizována v závislosti na hmotné situaci subjektů protiprávního jednání, čímž dochází k popření jejího základního účelu, tj. stanovení míry odpovědnosti podle společensky akceptované hodnoty právem chráněného zájmu, do něžž bylo zasaženo, za pomoci všech obecně uznávaných kritérií ukládání trestu. Proto je nutno po mém soudu konstatovat, že přenosem individualizačních

přestupků výši pokuty v takové výši, aby nerespektovala míru společenské škodlivosti protiprávního jednání. Argumentovat tím, že bohaté subjekty si takto mohou „kupovat“ protiprávní jednání nemůže obstát. Pokud by se ale bohaté subjekty takto zachovat mohli, pak lze již pochybovat o funkčnosti stávající právní úpravy správního trestání a začít přemýšlet o tom, jak takovou právní úpravu změnit, aby se takovému jednání zabránilo.

Ačkoliv se pokuta jeví jako univerzální prostředek správního trestání, který je zároveň benefitem již pro samotný stát, nelze ji jako správní trest přeceňovat v takovém rozměru, že se bude ukládat i v takové výši, aby popírala samotnou intenzitu zásahu do zákonem chráněného zájmu. V případech majetných subjektů porušujících právní předpisy díky svému postavení nelze ukládat nesmyslně vysoké pokuty, nýbrž se uchýlit k použití dalších prostředků správního trestání tak, aby se zabránilo páčání protiprávního jednání a jeho škodlivým následkům. Pokud by však současné prostředky správního trestání k dosažení tohoto cíle nebyly dostatečné, nezbyvá nic jiného než se pokusit poohlédnout po změně současné právní úpravy správního trestání.

5.3.4. Přitěžující okolnosti?

Nejvyšší správní soud v roce 2016 judikoval, že úmysl zaměstnance je přitěžující okolností a je důležitý pro stanovení trestu.¹⁵⁰ S tímto vysloveným názorem nesouhlasím. Ačkoliv v určitých případech může být předpokladem pro zvýšení trestní sankce, nelze tak dle mého názoru činit bez přihlédnutí ke konkrétním okolnostem případu a stanovit to jako obecný předpoklad pro zvýšení trestní sankce.

Právnícká osoba odpovídá při splnění zákonných podmínek za protiprávní stav způsobený jednáním konkrétní fyzické osoby, jejíž jednání je právnícké osobě přičitatelné. Zavinění není předpokladem odpovědnosti právnícké osoby. Pokud tedy právnícká osoba odpovídá za porušení povinnosti uložené právnícké osobě konkrétní jednající fyzickou osobou, je stupeň zavinění dané osoby irelevantní. Dle mého názoru by bylo chybou, pokud by správní orgán (popřípadě soud) shledal úmysl jednající osoby jako automatickou přitěžující okolnost, která by opravňovala

---

kritérií správního trestu z valné části do sféry majetkových poměrů dochází k zakotvení nerovnosti v právech, poněvadž zmíněný způsob rozhodování o sankci činí odpovědnost závislou především na majetkových poměrech. [...] Proto se domnívám, že posuzované ustanovení zakládá rozpor s čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

¹⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2016, č. j. 7 As 15/2016-23: „Z hlediska sankce se ovšem již může jednat o právně významnou skutečnost. Zjištění úmyslu zaměstnance by bylo přitěžující okolností a bezesporu by vedlo k uložení mnohem citelnější sankce“.

k uložení přísnější trestní sankce. Judikatura Nejvyššího správního soudu tak dle mého názoru za stávající zákonné úpravy nemůže obstát.

Přestupkový zákon v § 38 stanovuje demonstrativní výčet okolností, které určují povahu a závažnost přestupku. Podle § 38 písm. e) přestupkového zákona je povaha a závažnost dána druhem a mírou zavinění, popřípadě pohnutkou pouze u fyzické osoby. Ustanovení o míře zavinění právnických osob mlčí, což je jednak v souladu s koncepcí objektivní odpovědnosti právnických osob s možností liberace, a zároveň v takovém demonstrativním výčtu dle mého názoru značí úmysl zákonodárce, aby se s takovými okolnostmi u přestupků právnických osob obecně nepočítalo. Dané ustanovení tak nelze vykládat jako okolnost obecně stanovující vyšší míru závažnosti přestupku právnické osoby.

Právnická osoba je pouhou právní konstrukcí, která nemá vlastní vůli. Odpovídá za protiprávní stav, který vznikne protiprávním jednáním konkrétních jednajících osob. Odpovědnost právnické osoby za přestupek je koncipována jako odpovědnost objektivní s možností liberace. Takto byla koncipována již podle minulé právní úpravy, kdy takto Nejvyšší správní soud judikoval. Pokud tedy právnická osoba odpovídá objektivně za vzniklý protiprávní stav, míra zavinění nemůže být stanovena jako obecná přitěžující okolnost.

Jako okolnost stanovující vyšší míru závažnosti daného přestupku to ale v určitých situacích posouzeno být může, avšak jen v souvislosti s konkrétními okolnostmi případu. Lze si představit situaci, ve které bude zavinění konkrétní jednající osoby důležité ve vztahu k povaze a závažnosti daného přestupku. Pokud tak bude jednat například statutární orgán, přičemž dané jednání bude pro právnickou osobu prospěšné, lze již považovat závažnost přestupku za okolnost určující vyšší závažnost přestupku, musí tak ale být náležitě prokázáno. Dle mého názoru ale takové úmyslné protiprávní jednání musí být alespoň ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.

Ani tak však nelze učinit takový úsudek u všech přestupků. Úmysl řadového zaměstnance nemůže být posuzován stejně jako například úmysl již zmíněného statutárního orgánu. Nevidím jediný rozdíl ve vztahu k přestupku právnické osoby, pokud například číšník nevystaví doklad o zaplacení úmyslně, či pokud na to prostě jen zapomene. Ani jedno z takových jednání není ku prospěchu nebo v zájmu právnické osoby, navíc časový interval mezi těmito dvěma jednání může být klidně i jen v řádu několika minut, přičemž právnická osoba v obou těchto případech k zamezení takového jednání provedla jistě totožná opatření. V prvním případě se

bud' jedná o exces zaměstnance, nebo o úmyslné jednání v souladu se strategií dané právnické osoby. Z excesu zaměstnance však nelze usoudit, že takové spáchání přestupku právnickou osobou je závažnější než jednání při pouhém opomenutí povinnosti zaměstnancem. Tento vnitřní psychický stav je ve všech třech případech jen stěží rozeznatelný, přičemž je na správním orgánu, aby dokázal konkrétní formu zavinění.

Nejenže je takové prokázání úmyslu v podstatě nemožné, ale aby úmysl zaměstnance mohl být ke škodě právnické osobě, musí být dle mého názoru i v souladu s jejími zájmy. Proto by správní orgán musel prokázat nejen úmyslné zavinění, nýbrž také právě existenci takového stavu. Už jen při stanovení těchto dvou kumulativních podmínek je jasné, že argument úmyslu zaměstnance jako obecné přitěžující okolnosti nemůže obstát.

6. Liberace a liberační důvody

Již za minulé právní úpravy jiných správních deliktů právnických osob byl užíván institut liberačního důvodu. Bylo tomu tak, protože absolutní odpovědnost s sebou přináší riziko nepřiměřené tvrdosti a možné nespravedlnosti. Vyvozování absolutní odpovědnosti právnických osob zcela jistě neodpovídá smyslu a účelu správního trestání.¹⁵¹

Proto se začal objevovat institut obecného liberačního důvodu ve zvláštních zákonných úpravách, který měl zabránit neúměrné tvrdosti zákona. Liberační důvod se v důsledku analogie rozšířil i do posuzování jiných správních deliktů právnických osob, u kterých zvláštní zákon úpravu liberačních důvodů výslovně neupravoval.¹⁵² Většina autorů se totiž shoduje v přípustnosti použití takové analogie ve prospěch pachatele.¹⁵³ Vrchní soud v Praze navíc již v roce 1994 judikoval, že odpovědnost za správní delikt má objektivní, nikoliv absolutní charakter – není tedy odpovědností za zavinění, ale ani odpovědností za výsledek.¹⁵⁴ Deliktní odpovědnost podnikatelských subjektů ve veřejném právu lze srovnávat s odpovědností za škodu, jak je upravena v občanském právu soukromém.¹⁵⁵

Přesto judikatura správních soudů dovodila, že v některých případech může být odpovědnost za správní delikt právnických osob odpovědností za výsledek. Výjimečně tedy může ve specifických případech převážit důležitý veřejný zájem vyžadující zvláštní ochranu.¹⁵⁶ V případě nedodržení dob řízení, bezpečnostních přestávek a odpočinku řidiče Nejvyšší správní soud judikoval, že dochází k protiprávnímu stavu ohrožujícímu důležitý veřejný zájem, jímž je ochrana silničního provozu a jedná se o odpovědnost za výsledek.¹⁵⁷

Liberační důvod je v trestankovém zákoně vymezen, stejně jako podle dosavadní úpravy ve zvláštních zákonech, velmi obecně.¹⁵⁸ Judikatura se již za předchozí právní úpravy k takovému obecnému vymezení vyjádřila a řešila otázku, zda není v rozporu s ústavními zákony. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 19. září 2014, č. j. 4 As 123/2014-33 byl vysloven názor, že liberační

---

¹⁵¹ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové trestankové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 152-153.

¹⁵² Tamtéž, s. 153.

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33.

¹⁵⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. listopadu 1994, č.j. 6 A 12/94.

¹⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007-59.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ MERKL, A. *Obecné právo správní. Díl druhý*. Praha-Brno: Orbis, 1932, s. 111.

¹⁵⁸ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové trestankové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 153.

důvody je nutno z povahy věci stanovit obecně, neboť je nemožné všechny předem přesně vymezit. Zvolení prostředků, které subjekty zvolí k tomu, aby bylo vynaloženo veškeré možné úsilí k zabránění spáchání správního deliktu, jsou ponechány právě na úvaze těchto subjektů. Institut liberace bude ale využit pouze v tom případě, kdy právnická osoba prokáže, že provedla veškerá možná opatření vhodná k zabránění protiprávního stavu. Tato opatření zároveň musí být způsobilá k účinné prevenci a eliminaci uvedeného protiprávního stavu.

6.1. Podmínky liberace

Liberace je výjimečný institut, který má zabránit případné nespravedlnosti správních rozhodnutí. Podmínky liberace jsou kvůli této výjimečnosti relativně přísné. Liberační důvody tedy dopadají pouze na objektivní skutečnosti konkrétního případu, nikoliv na skutečnosti subjektivního charakteru. Aby mohl být institut liberace použit, musí jít o úsilí maximálně možné, které je subjekt objektivně schopen vynaložit.¹⁵⁹ Takto přijatá opatření nicméně nesmí vyžadovat zcela mimořádné úsilí, které by se vymykalo z postupů racionálně se chovající právnické osoby, neboť by se fakticky jednalo o odpovědnost absolutní.¹⁶⁰

Vynaložení takového úsilí musí prokázat sama právnická osoba. Správnímu orgánu (případně soudu) nelze vyčítat, že důvody možné ke shledání zániku odpovědnosti nevyhledával z vlastní iniciativy.¹⁶¹ Liberace nicméně není závislá na návrhu právnické osoby.¹⁶² Pokud má správní orgán za to, že bude možnost institut liberace v konkrétním případě použít, měl by se však dle mého názoru i v tomto případě, s ohledem na zásadu materiální pravdy, pokusit ve spolupráci s právnickou osobou takový stav zjistit a prokázat.

Veškeré možné úsilí musí být zároveň vynaloženo již před spácháním přestupku. Úkony provedené až po tomto okamžiku nejsou relevantní k tomu, aby díky nim mohla být právnická osoba zproštěna odpovědnosti za přestupek.¹⁶³ Tato

---

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 154.

¹⁶⁰ BOHADLO, D. *Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek*. In: BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠTASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

¹⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2015, č. j. 1 As 159/2015-27.

¹⁶² PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 154.

¹⁶³ Blíže viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2013, č. j. 5 Afs 3/2012-131: „Z námitek a argumentů stěžovatele nevyplývá, že by stěžovatel učinil jakákoliv opatření, která by zabránila spáchání správního deliktu. Veškeré úkony, které stěžovatel uvedl, byly učiněny až po vyzoomění žalovaného o výhradách vůči jeho postupu, a tedy neprokazují, že stěžovatel vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránil, protože se nezprostil odpovědnosti za spáchání správního deliktu.“

opatření však musí být právnická osoba způsobilá objektivně zrealizovat.¹⁶⁴

V případě úspěšného uplatnění liberačního důvodu správní orgán zastaví podle § 86 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona řízení o přestupku, protože se nebude jednat o skutek, který je přestupkem.¹⁶⁵

6.2. Nezproštění odpovědnosti za přestupek

Přestupkový zákon v § 21 odst. 2 stanovuje situace, při kterých právnická osoba nebude mít možnost zprostit se odpovědnosti za přestupek. Právnická osoba se nemůže odpovědnosti za přestupek zprostit, jestliže z její strany nebyla vykonávána povinná nebo potřebná kontrola nad fyzickou osobou, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, nebo nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.

V takových případech by i při vynaložení veškerého úsilí, které bylo po právnické osobě možno požadovat, aby přestupku zabránila, nemohlo dojít ke zproštění odpovědnosti za přestupek. Nejvyšší správní soud judikoval, že povinnost dodržovat platné právní předpisy nepostačuje ke zproštění odpovědnosti. Právnická osoba se nemůže odpovědnosti zprostit odkazem na porušení povinnosti vlastními zaměstnanci, případně osobami, které používá při výkonu své činnosti.¹⁶⁶

Úprava liberačních důvodů ve zvláštních zákonech může být odlišná od obecné úpravy přestupkového zákona.¹⁶⁷ Bude se tak dít zejména z důvodu specifčnosti jednotlivých odvětví veřejné správy, které institut liberačních důvodů šíjí přímo na míru konkrétním speciálním právním úpravám.

6.3. (Ne)liberační důvody podle judikatury Nejvyššího správního soudu

Nejvyšší správní soud se s postupem času postupně vyjadřoval k liberačním důvodům v konkrétních jednotlivých případech. V některých těchto případech pak

---

¹⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 158.

¹⁶⁵ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 155.

¹⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2015, č. j. 5 As 10/2015-27.

¹⁶⁷ Např. podle § 46 odst. 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech neodpovídá právnická osoba přestupek podle § 44 odst. 2 písm. g) nebo h) nebo § 44 odst. 4 stejného zákona, jestliže k porušení povinnosti došlo do 3 měsíců ode dne, kdy autorizované společnosti, s níž právnická osoba uzavřela smlouvu o sdruženém plnění, zaniklo rozhodnutí o autorizaci.

určil, co se již za liberační důvody podstatné pro zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek nepovažuje.¹⁶⁸

V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2005, č. j. 6 A 109/2000-73 bylo vysloveno, že mezi liberační důvody nikdy nepatří skutečnosti spočívající výlučně ve vnitřních poměrech odpovědného subjektu. Právnická osoba by tak měla organizovat své vnitřní poměry tak, aby to nebylo na újmu jejím právním povinnostem a aby to nepoškozovalo právem chráněný veřejný zájem.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2003, č. j. 5 A 110/2001-34 nemůže být důvodem ke zproštění odpovědnosti skutečnost, že se protiprávního jednání dopustil subjekt jednající v dobré víře. Koncepce vyvozování odpovědnosti je totiž objektivní bez podmínky zavinění. Nicméně podle Nejvyššího správního soudu může mít taková okolnost vliv na výši uložené pokuty.

Zajímavá otázka se řešila v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, č. j. 2 As 51/2013-22, a to taková, zda neformální (kolaudační) souhlas úředníka může mít vliv na delikt ní odpovědnost právnické osoby za správní delikt užívání stavby bez kolaudačního souhlasu. V první řadě se řešila otázka, zda takový souhlas může mít vůbec vliv na (ne)naplnění skutkové podstaty správního deliktu, v druhé řadě zda-li se může jednat o důvod pro zproštění odpovědnosti právnické osoby za takový správní delikt. Podle Nejvyššího správního soudu sice kolaudační souhlas není správním rozhodnutím, nicméně neformální ústní vyjádření úředníka jím nepochybně být nemůže. Nemůže se zároveň jednat ani o liberační důvod, neboť smyslem ustanovení je nepostihovat protiprávní jednání, která mají svůj původ ve vnějších okolnostech, které nemohla právnická osoba ovlivnit, byť vynaložila veškeré možné úsilí, aby odvrátila negativní následky.

Otázku dobré víry řešil Nejvyšší správní soud i později v rozsudku ze dne 18. 4. 2013, č. j. 1 As 188/2012-30. Jednalo se o případ, kdy právnická osoba v dobré víře chovala zvláště chráněné živočichy. Dělo se tak na základě registračních listů vydaných správním orgánem, která byly v rozporu se zákonem. V tomto případě se však jednalo o situaci, která dosahovala zcela jiné úrovně než argumentace prostou dobrou vírou. Muselo být posouzeno, zda tato dlouhodobá konzistentní činnost správního orgánu nebrání uložení pokuty právnické osobě.

---

¹⁶⁸ Judikatura vychází ze seznamu uvedeného v PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 156-157.

Výše zmíněný rozsudek týkající se jednání v dobré víře nelze na tento případ použít, protože nedosáhne na případy, kdy byl pachatel správního deliktu v dobré víře dlouhodobě utvrzován činností správního orgánu. Podle Nejvyššího správního soudu nemůže dysfunkce veřejné moci jít k tíži jednotlivce a může tedy znamenat liberační důvod v oblasti správněprávní odpovědnosti. A to v případě, kdy se podstatnou měrou podílela na vzniku formálně protiprávního jednání jednotlivce.

Dále podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33 musí právnická osoba prokázat, že provedla technicky možná opatření způsobilá účinně zabránit porušování zákona. Nestačí pouhý odkaz právnické osoby na to, že tato technicky možná opatření po ní nebylo možno spravedlivě postačovat, protože by jejich provádění nebylo ekonomické.

Správněprávní odpovědnosti se podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2015, č. j. 8 As 24/2014-65 nelze zprostit ani odkazem na smluvní ujednání či odkazem na porušení povinnosti ze strany smluvního partnera.

Liberačním důvodem není podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 2 Ads 294/2015-43 ani neznalost zákona či jiných právních předpisů, neboť každý je povinen dbát na to, aby znal a dodržoval právní předpisy České republiky.

6.4. Compliance jako prostředek ke zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek

Pod pojmem compliance se rozumí vnitřní činnost právnické osoby, která slouží k zajištění souladu mezi jí vykonávanou činností a obecně závaznými právními předpisy a etickými standardy. Smyslem takové činnosti je implementace takových prostředků do činnosti právnické osoby, aby bylo zabráněno nelegální a neetické provozování činnosti právnické osoby.¹⁶⁹ V oblasti správního práva tak půjde zejména o snahu eliminovat možná protiprávní jednání, aby nedocházelo k naplňování skutkových podstat přestupků, a tedy vyvozování správněprávní odpovědnosti. V neposlední řadě může jít právě také o zmíněné vynaložení veškerého úsilí, které bylo možné po právnické osobě spravedlivě považovat, aby spáchání přestupku zabránila.

---

¹⁶⁹ ANDREISOVÁ, L., LASÁK, J. *Obecný úvod do compliance v podnikové praxi*. In: SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol. *Compliance v podnikové praxi. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 3.

Aby programy compliance mohly být považovány za důvod ke zproštění odpovědnosti, nestačí jejich pouhé formální přijetí. V takovém případě by za existence konkrétního compliance programu obsahujícího zásady a opatření k předcházení protiprávní činnosti, který by ve skutečnosti nebyl realizován, nemohlo dojít ke zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek.¹⁷⁰ Musí se jednat o takový systém pravidel, který právnická osoba pravidelně kontroluje a vyhodnocuje. Zároveň by compliance programy měli být v tomto zájmu právnických osob průběžně upravovány a aktualizovány.¹⁷¹

Z pohledu současné koncepce správněprávní odpovědnosti právnických osob za přestupek by měly compliance programy cílit v první řadě na zamezení spáchání protiprávního jednání, které je předpokladem pro potrestání právnické osoby za přestupek. Správně zavedený a vymáhaný compliance program však může mít důležitou funkci i v případě, kdy přestupek spáchaný bude, protože porušení právních povinností nelze vždy úplně zabránit. V tomto případě lze pak spoléhat na compliance program jako ono magické vynaložení veškerého úsilí, kterým bude právnická osoba prokazovat nemožnost vyvození její správněprávní odpovědnosti za přestupek, neboť se může (a v případě kvalitního compliance programu si dovoluji tvrdit, že dokonce bude) jednat o liberační důvod.

---

¹⁷⁰ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 155.

¹⁷¹ ANDREISOVÁ, L., LASÁK, J. *Obecný úvod do compliance v podnikové praxi*. In: SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol. *Compliance v podnikové praxi. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 3.

7. Angloamerická právní úprava

Angloamerický typ právní kultury¹⁷² vychází zejména z právního vývoje středověké Anglie, postupně se však rozšířil i na další geografická území, zejména ve Velké Británii, USA, Kanadě, Austrálii či na Novém Zélandu. Významnými právními prameny jsou kromě psaného práva také soudní precedenty působící *erga omnes*, kterými vyšší soudy tvoří právo. Vedle obecného práva *common law*, tvořeného soudními precedenty a právními obyčeji, působí také statutární právo, které je tvořeno zákony a dalšími právními předpisy. Také se zde nerozlišuje právo soukromé a právo veřejné.¹⁷³

Mezi jednotlivými právními systémy v rámci angloamerického typu právní kultury nicméně existují rozdíly, neboť vývoj v jednotlivých státech nebyl jednotný. Zejména jde o právní systém USA, který vychází ze psané ústavy a právní obyčeje zde nejsou pramenem práva, navíc vývoj práva je zde ovlivněn federativním systémem.¹⁷⁴

7.1. Vývoj odpovědnosti právnických osob v systému common law

Zatímco v kontinentální právní kultuře byl vývoj trestní odpovědnosti právnických osob s nástupem centralistického absolutistického státu zastaven, angloamerická právní kultura se k této problematice postavila opačně, a ideu trestní odpovědnosti právnických osob dále rozvíjela.¹⁷⁵

Již v 17. století bylo v Anglii zaznamenáváno postihování právnických osob za delikty spočívající v zanedbávání veřejných povinností. Postupem času byla kritéria pro vyvozování trestní odpovědnosti zpřesňována.¹⁷⁶

7.2. Vývoj trestní odpovědnosti právnických osob v Anglii a USA

Trestní odpovědnost osob vychází v Anglii z principu *actus non facit, nisi mens sit rea*, který k vyvození trestní odpovědnosti vyžaduje vědomé konání nebo opomenutí poručující zákaz (*actus reus*) a subjektivní stav pachatele odpovídající

---

¹⁷² K označení se používá také termín *common law* v jeho nejširším smyslu.

¹⁷³ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. s. 118-119.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 119.

¹⁷⁵ MUSIL, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. In: MUSIL, J., VANDUCHOVÁ, M. (eds.) *Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám*. Praha: CODEX Bohemia, 1998, s. 78.

¹⁷⁶ Tamtéž.

zavinění v kontinentálním pojetí (*mens rea*). Zásadu *mens rea*, respektive vyžadování vnitřního vztahu pachatele k deliktu, prolomilo anglické právo dvěma výjimkami – *strict liability* a *vicarious liability*, přičemž zejména první z nich má důležitý význam pro vyvozování odpovědnosti za delikty odpovídající konceptu správních deliktů.¹⁷⁷

Odpovědnost právnické osoby na základě *strict liability* odpovídá pojetí objektivní odpovědnosti právnické osoby za přestupek. Pro její uplatňování není vyžadováno zavinění. Je založena veřejnoprávními normami regulační povahy, které ukládají různé povinnosti v oblastech veřejného zájmu (např. bezpečnost práce, ochrana zdraví atp.). Porušení takových norem sice zasluhuje potrestání, nicméně nenesou s sebou morální odsouzení. K ochraně veřejného zájmu se nevyžaduje prokázání zavinění konkrétní jednající fyzické osoby a zakládá se tak objektivní odpovědnost právnických osob.¹⁷⁸

Odpovědnost právnické osoby na základě *vicarious liability* odpovídá současné právní úpravě trestní odpovědnosti právnických osob a je tedy také založena na myšlence zástupné trestní odpovědnosti. Právnická osoba je odpovědná za zaviněné protiprávní jednání osob, jejichž jednání spadá do rámce působnosti právnické osoby. Je odvozena od občanskoprávní odpovědnosti.¹⁷⁹

Kromě těchto druhů odpovědnosti existují ještě další, které zdůvodňují kolektivní trestní odpovědnost, nicméně k deliktům podobajícím se správním deliktům v kontinentálních právních systémech, které nevyžadují vnitřní psychický stav pachatele k takovému deliktu, je nejbližší *absolute liability*. Jde o odpovědnost, která není nic jiného než *strict liability* s tím rozdílem, že se při ní nelze zprostit odpovědnosti. Její zdůvodnění spočívá na tom, že v moderní době takových technických a vědeckých pokroků je činnost právnických osob tak nebezpečná, že k ochraně veřejného zájmu je nezbytné, aby se v určitých případech deliktů nešlo zprostit odpovědnosti za takto závažné protiprávní jednání. Její využití je však ve státech uplatňující *common law* velmi ojedinělé.¹⁸⁰

Právně historické kořeny jsou pro Velkou Británii a USA společné, tudíž vývoj trestní odpovědnosti právnických osob je zde velmi podobný. Rozdíl se

---

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 79.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ *Absolute Liability for Dangerous Things*. Harvard Law Review. Vol. 61, No. 3, Feb. 1948, s. 515-523.

týkají především aplikační praxe, přičemž hlavní principy jsou pro obě země společné.¹⁸¹

7.3. „Přestupky“ v systémech common law

V právní sféře *common law* je hned několik typů deliktů, které plní podobnou roli jako přestupky v České republice. Nejvíce podobné jsou přestupkům zejména tzv. *regulatory offenses*.

7.3.1. Regulatory offenses

Regulatory offenses (nebo také *public welfare offenses*) jsou delikty spáchané porušením právních povinností obsažených v psaných pramenech práva regulační povahy obsažené v primární (například statuty vydávané parlamentem) a sekundární legislativy (například předpisy výkonných orgánů, na které byla tato pravomoc delegována prameny primárního práva). Dodržování těchto předpisů je monitorováno a vynucováno speciálními vládními orgány.¹⁸²

Jedná se o delikty, které se s výjimkou daňových a silničních deliktů, zaměřují na subjekty působící ve specifických oblastech obchodní nebo profesionální činnosti, přičemž požadavky na zavinění jsou zde oproti klasickým trestným činům zmírněny či naprosto vynechány. Nejčastější sankcí ukládanou za tento typ deliktů je peněžitý trest, který je doplněn dalšími potenciálními tresty jako např. zabavení zboží, odebrání licenci a povolení či uzavření provozovny. Orgány vyřizující tyto delikty mají zároveň k dispozici prostředky, které nesměřují k uložení trestu či zahájení trestního stíhání, jako např. vydání varování či podmíněného příkazu.¹⁸³

7.3.1.1. Vývoj právní úpravy regulatory offenses

Regulatory offenses přicházejí k životu v období kolem poloviny 19. století, kdy industrializace a urbanizace společně s rostoucími trhy vyžadovala lepší regulaci těchto činností. Na začátku druhé poloviny 19. století začaly anglické a americké soudy docházet k závěru, že u široké škály méně závažných deliktů není třeba dokazovat zavinění obviněného. V režimech systémů *common law* pak tyto delikty následně nabraly na důležitosti.¹⁸⁴

---

¹⁸¹ MUSIL, J. *Trestní odpovědnost právnických osob*. In: MUSIL, J., VANDUCHOVÁ, M. (eds.) *Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám*. Praha: CODEX Bohemia, 1998, s. 81.

¹⁸² DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 1065.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 868.

7.3.1.2. Rozhodnutí anglických soudů

Rozhodnutí R. v. Woodrow¹⁸⁵ z roku 1846 je běžně uváděno jako zlomové rozhodnutí. Soud v něm potvrdil propadnutí 200 liber za držení zfalšovaného tabáku. Woodrow byl uznán vinným i přes přesvědčivé prokázání toho, že o takovém znehodnocení nevěděl a ani neměl důvod k takovému podezření o znehodnocení. Pro některé delikty je obtížnost dokazování zavinění doprovázena zvláštní důležitostí předcházení škody, která je chráněna zákonem. Zdůvodnění tohoto pravidla později přinesl Baron Parke: „*Veřejné strasti by byly daleko větší, pokud by úředníci musely zavinění dokazovat v každém jednotlivém případě. To by totiž mohli prokázat jen velmi zřídka.*“¹⁸⁶

Rozhodnutí R. v. Stephens¹⁸⁷ z roku 1866 sice potvrdilo obžalobu založenou spíše na doktríně „*public nuisance*“, než na zákoně, nicméně je raným případem, kdy soud použil vicarious liability a uznal vlastníka společnosti odpovědným za jednání svých zaměstnanců. Ti bez jeho vědomí, a proti základním příkazům, ucpali řeku odpadem z lomu. Právě *vicarious liability* se v příštím století stala pro firmy a vlastníky běžnou formou odpovědnosti za *regulatory offenses*.¹⁸⁸

V roce 1873 byla v rozhodnutí anglických soudů také prvně aplikována *absolute liability*, a to v případě jídla nesplňující zákonné požadavky. Stalo se tak v rozhodnutí Fitzpatrick v. Kelly¹⁸⁹.

7.3.1.3. Rozhodnutí amerických soudů

Americkým protějškem rozhodnutí R. v. Woodrow je bezpochyby rozhodnutí Barnes v. State z roku 1849, které shodně s jeho anglickým protějškem upravuje, že drobné zákonné delikty nepotřebují prokázání mens rea. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud Connecticutu potvrdil odsouzení za prodej alkoholu místnímu opilci, a to bez důkazu, že prodejce o jeho statusu místního opilce věděl. Stejně jako v Anglii byly v následujících letech vydávány rozhodnutí o porušení zákonných norem, která nemusela být zdůvodněna přítomností mens rea. Takový legislativní záměr často odvozovali z veřejného zájmu na zabránění konkrétní újmě,

---

¹⁸⁵ 15 M. & W. 404 (Exch. 1846).

¹⁸⁶ DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 869.

¹⁸⁷ (1866) LR 1 QB 702, QB D.

¹⁸⁸ DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 869.

¹⁸⁹ (1873) LR 8 QB 337.

na kterou byl takový delikt zaměřen, případně také z důvodu, že takové jednání ohrožovalo velkou skupinu lidí.¹⁹⁰

Pravidlo bylo americkými soudy popsáno tak, že skupina těchto deliktů nevyžaduje požadavek mens rea, protože mají povahu policejní regulace a slouží k ochraně veřejnosti nebo jsou určeny k podpoře obecného blaha. Nejvyšší soud Spojených států amerických v rozhodnutí U.S. v. Balint¹⁹¹ z roku 1922 použil stejné argumenty.¹⁹²

7.3.2. Tort law

Vznik právního odvětví zabývajícího se *torts* zapadá do období kolem roku 1860. *Tort* je delikt, který spočívá v neoprávněném jednání či opomenutí, za které náleží poškozenému odškodnění či jiná náprava od pachatele takového deliktu. Zpravidla se za tyto delikty nepovažují jednání, která jsou vyřešitelná jako porušení smlouvy (může však nastat i situace, kdy bude možnost uplatňovat oba druhy odpovědnosti), či trestné činy (v některých případech však může být *tort* také trestným činem).¹⁹³

Jedná se o delikty se soukromoprávním prvkem, neboť jsou spáchány porušením občanskoprávní povinnosti, která vede zejména k náhradě škody za takové protiprávní jednání. Osoba, která spáchá takový delikt, není primárně sankcionována, pouze dochází k náhradě způsobené škody poškozenému.¹⁹⁴

Kromě náhrady škody poškozenému za protiprávní jednání delikventa existuje šest dalších soudně uznaných účelů *Tort law*.¹⁹⁵

- 1) Odstrašující funkce
- 2) Nalezení rovnováhy mezi konkurenčními právy
- 3) Veřejné ospravedlnění
- 4) Vyplnění mezer v *common law*
- 5) Nástroj pro rozdělení rizika
- 6) Alternativa pro kompenzace na základě statutů

---

¹⁹⁰ DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 869.

¹⁹¹ (1922) 258 U.S. 250, 252.

¹⁹² DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 870.

¹⁹³ MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 1.

¹⁹⁴ POTASCH, P. (2012). Teoreticko-praktické rozmary deliktuálneho práva alebo vnímanie priestupkov v niektorých krajinách Európy. POTASCH, P. (2012). [online; cit. 2022-03-13]. Dostupné z WWW: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Teoreticko-prakticke-rozmary-deliktualneho-prava-alebo-vnimanie-priestupkov-v-niektorych-krajinach-Europy.htm>.

¹⁹⁵ MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 10 a násl.

7.3.2.1. Ryland v. Fletcher

Anglie 19. století byla velmi ovlivněna probíhající industrializací, avšak anglické právo nijak nereagovalo zavedením přísnější odpovědnosti, nýbrž zdůrazněním principů zavinění, což nakonec vedlo až k uznání „*negligence*“ (nedbalost) jako samostatného *tort* deliktu. Prolomit ledy v uplatňování objektivní odpovědnosti mohlo právě toto rozhodnutí, které bylo řešeno v počátcích období industrializace.¹⁹⁶

Pravidlo vzešlé z tohoto z anglického případu Ryland v. Fletcher¹⁹⁷ se ve své podstatě podobá pravidlu *strict liability*, nicméně zakotvuje podmínky, které v mnoha podobných případech nelze vztáhnout na obdobné případy.¹⁹⁸

Žalovaný najal externí zaměstnance, kteří byli zodpovědní za stavbu nádrže, přičemž se do procesu výstavby nijak aktivně nezapojil. V průběhu stavby najatí zaměstnanci objevili řadu uhelných šachet, které nebyly dostatečně utěsněny, nicméně se rozhodli pokračovat v práci. Díky tomuto pochybení se při prvním napuštění nádrže protrhla, zaplavila sousední důl a způsobila škodu dosahující skoro tisíc liber.

Soud první instance rozhodl ve prospěch žalovaného, nicméně na základě disentujícího stanoviska jednoho ze soudců, že žalobce má právo užívat svůj pozemek bez takového zásahu, bylo později rozhodnuto právě ve prospěch žalobce. To vedlo k vytvoření pravidla, že osoba, která pro své vlastní potřeby na svůj pozemek dopraví a uchovává cokoli, co může způsobit škody, musí takovým věcem zabránit v úniku z pozemku a v případě, kdy se tak nestane, je odpovědná za všechny škody způsobené takovým únikem.

Před tímto případem mohly být vlastníci pozemku odpovědní pouze na základě svého pochybení, které způsobilo škody svým sousedům. S příchodem industrializace bylo nicméně potřeba přehodnotit stávající přístup. V době industriální společnosti totiž byly prováděny takové aktivity, které sice byly v souladu s právem, ale zároveň byly nebezpečné. Právo je činilo přípustnými pouze v případě, kdy veřejnost byla pojištěna proti škodám způsobeným těmito činnostmi, bez ohledu na to, kdo byl viníkem. Cena za provozování takových aktivit bylo kompenzování poškozených v případě vzniku škody. Pravidlo vytvořené tímto

---

¹⁹⁶ REIMANN, M., ZIMMERMANN, R. *The Oxford Handbook of Comparative Law (1 ed.)*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 1031.

¹⁹⁷ (1868) LR 3 HL 330.

¹⁹⁸ MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 920.

rozhodnutím bylo zaměřeno spíše na povahu aktivity, než jakým způsobem je prováděna.¹⁹⁹

Základní podmínky pro uplatnění tohoto pravidla byly:

- 1) Únik nebezpečné věci z pozemku žalovaného
- 2) Záměrné nashromáždění této nebezpečné věci žalovaným
- 3) Toto nashromáždění bylo nepřirozeným využitím půdy
- 4) Únik způsobil žalobci požadovanou škodu
- 5) Škoda je schopna být právem vymáhána

Delikvent se mohl zprostit odpovědnosti v případě, že:

- 1) Únik byl způsobem zásahem vyšší moci
- 2) Únik byl způsobem zásahem cizí osoby
- 3) Žalobce souhlasil s nashromážděním nebezpečné věci
- 4) Činnost žalovaného bylo povolena zmocněním ve statutu či jiné kodifikaci
- 5) Žalobce přispěl k výsledku vlastní nedbalostí

Jakýkoli potenciál toto pravidlo mohlo mít, bylo anglickými soudy během 20. století promarněno. Pravidlo *strict liability* vzešlé z tohoto rozhodnutí tak bylo v *common law* postupně znevažováno, například v případě *Read v. Lyons*²⁰⁰ z důvodu neexistence úniku, v případě *Cambridge Water Co Ltd v. Eastern Counties Leather plc*²⁰¹ z důvodu, že vědomí o možném úniku je předpokladem odpovědnosti a také případu *Transco pls v. Stockport MBC*²⁰². Pravidlo bylo postupně zužováno v interpretaci, dokonce se skoro stalo v Anglii až obsoletním. Nicméně zejména díky novodobým katastrofám, jako například havárie jaderné elektrárny v Černobylu či únik plynu z továrny na pesticidy v Bhopálu, je znatelný náklon zpět k upřednostňování *strict liability*.²⁰³

7.3.2.2. Vliv rozhodnutí *Ryland v. Fletcher* ve Spojených státech amerických

Pravidlo *strict liability* v tomto rozhodnutí se překvapivě uchytilo lépe v USA než v zemi jeho původu. Soudy USA totiž byly připraveny rozhodnutí zobecnit směrem k principu objektivní odpovědnosti za „ultrarizikové“ nebo „abnormálně nebezpečné“ činnosti. To se však omezovalo kromě vodních nádrží na výbušniny a toxické látky. *Strict liability* se objevuje také v právu odpovědnosti

---

¹⁹⁹ MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 922-923.

²⁰⁰ (1947) AC 156 (HL).

²⁰¹ (1994) 2 AC 264 (HL).

²⁰² (2003) 2 AC 1 (HL).

²⁰³ MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 923.

za výrobek, nicméně zde neexistuje *strict liability* v pravém slova smyslu, neboť je omezena na vadné výrobky a pojem vady je víceméně přeformulovaný test nedbalosti.²⁰⁴

7.4. Srovnání s kontinentální právní úpravou

Systém *common law* je v určitých aspektech velmi odlišný od systému kontinentálního. Účel práva však zůstává stejný, ať už se jedná o právní řád České republiky či právní řád Spojených států amerických. Účelem je dle mého názoru zejména zajištění řádného fungování společnosti, přičemž společnost „západních“ demokratických států, do kterých si dovolím zařadit i Českou republiku, je ve své podstatě až skoro totožná. Právní instituty v těchto odlišných právních systémech jsou si tak velmi podobné.

Srovnání potvrzující tuto myšlenku může být již koncepce vyvozování odpovědnosti právnických či koncepce deliktů, které se v obou právních systémech velmi výrazně překrývají.

Právo je totiž jeden veliký systém, který je v různých formách přítomen na celém území světa. Obzvláště v moderní době, kdy se mohou státy při tvorbě práva inspirovat klidně od státních útvarů na druhé straně planety, jsou tak fungující právní instituty lehce dostupné pro možnou implementaci ve státech po celém světě. Ačkoliv jsou tedy právní systémy *common law* a kontinentální právní systémy odlišné, může docházet a také i dochází k jejich postupnému sbližování.²⁰⁵

---

²⁰⁴ REIMANN, M., ZIMMERMANN, R. *The Oxford Handbook of Comparative Law (1 ed.)*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 1032.

²⁰⁵ GERLOCH, A. *Teorie práva. 8. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021, s. 118.

8. Závěr

Vliv právnických osob ve společnosti rostl v posledních stoletích obrovským tempem. V současné době tak tyto právní subjekty hrají v moderní společnosti klíčovou roli, přičemž k jejich regulaci se vyžadují stále efektivnější prostředky, než jaké byly doposud využívány. Právě vývoj správněprávní odpovědnosti právnických osob, který vyvrcholil v roce 2017 zavedením odpovědnosti právnické osoby za přestupek, je jedním z těchto prostředků právní regulace.

I přes svůj relativně mladý věk se tato právní úprava opírá o několik desítek let právního vývoje, provázeného řadou zásadních soudních rozhodnutí, které formovaly podobu odpovědnosti právnické osoby za správní delikty až do dnešní podoby. Kodifikace přestupkového práva tedy z velké části tyto pravidla pouze upravila do zákonné formy, aby tím usnadnila právní výklad a zdůraznila význam právní jistoty, jakožto imanentní zásady demokratického právního státu.

Práce měla tři velmi prosté cíle. Seznámení čtenáře s právní úpravou odpovědnosti právnické osoby za přestupek, vyjádření vlastních myšlenek a postojů týkající se dané problematiky a přiblížení právní úpravy systému *common law*. Tyto cíle byly v mých očích naplněny, nicméně ne každý čtenář se mnou v tomto ohledu může a bude souhlasit. Právní úprava právnických osob je totiž velmi náročné téma, které s sebou přináší také velmi složité teoretické otázky, na něž vždy nemusí existovat jednoznačné odpovědi.

Práce dle mého názoru pokládá i velmi zajímavé otázky týkající se následujícího vývoje právní úpravy či judikatury. Současná právní úprava reflektuje požadavky společnosti pro správní trestání právnických osob, bude však tato úprava dostačující i v budoucnosti? Má být pokuta přiměřena majetku právnických osob a je takový postup ústavně konformní i při použití v extrémních případech? Bude třeba novelizovat problematická ustanovení, např. týkající se zjišťování konkrétní fyzické osoby či (ne)možnost přihlížení k majetkovým poměrům právnické osoby? A spousta dalších, neboť všímavý čtenář si jistě položí řadu dalších otázek, jejichž existence mi mohla lehce uniknout, a zcela jistě také i unikla.

Nic ani nenasvědčuje tomu, že by vliv právnických osob v moderní společnosti měl slábnout, naopak si troufám tvrdit, že současný stav má k dosažení svého vrcholu ještě hodně daleko. Pokud tedy bude tento sílící trend vlivu právnických osob pokračovat i nadále, mohou se právní řády připravit na

implementaci dalších právních institutů či pravidel, které budou zapotřebí k úspěšné právní regulaci těchto právních entit.

9. Summary

This thesis deals with the topic of misdemeanor liability of a legal person. The main goal is to describe the current legislation in the Czech Republic and to comment on some problematic issues related to administrative punishment of legal persons. In order to achieve this goal, it is also necessary to provide readers with a brief history of legal institutes related to this topic.

The first chapter describes the basic legal concepts associated with the topic of the thesis. The second chapter describes a brief development of administrative punishment of legal persons in the historical territory of the Czech Republic. Chapters 3, 4 and 5, which deal with the current legal regulation of the misdemeanor liability of a legal person, are the key chapters of this thesis. The third chapter describes the basic rules for deriving the administrative liability of legal persons for an offense. The fourth chapter deals with administrative penalties and their imposition. It also contains a slightly more detailed analysis of the imposition of a fine on a legal person and, with it, the joint consideration of the legal person's property relations. The fifth chapter deals with the release of a legal person from misdemeanor liability. The last chapter deals with the common law, describing a brief history of criminal liability of legal persons and some legal institutes of the common law.

10. Seznam použitých zdrojů

10.1. Odborná literatura

BOHADLO, D., BROŽ, J., KADEČKA, S., PRŮCHA, P., RIGEL, F., ŠŤASTNÝ, V. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. ASPI_ID KO250_2016CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-14]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DRÁPAL, J. *Přiměřenost peněžité sankce k majetku pachatele*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 144 s. ISBN 978-80-7598-297-1.

DUBBER, M. D., HÖRNLE, T. *The Oxford Handbook of Criminal Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, 1200 s. ISBN 9780199673599.

DUSIL, V. *Trestní právo a trestní řízení správní. Slovník veřejného práva československého. Svazek IV*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000, 995 s. ISBN 80-902752-8-1.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné, Svazek I. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8.

GERLOCH, A. *Teorie práva. 8. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 341 s. ISBN 978-80-7380-838-9.

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 8. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s. ISBN 978-80-7179-254-3.

HOETZEL, J. *Československé správní právo. Část všeobecná*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 454 s. ISBN 978-80-7598-168-4.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání*. Praha: Leges, 2019, 1000 s. ISBN 978-80-7502-380-3.

KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, 573 s. ISBN 978-80-7400-820-7.

KUKLÍK, Jan. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011, 426 s. ISBN 978-80-87284-17-9.

- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 2296 s. ISBN 978-80-7400-852-8.
- MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 204 s. ISBN 978-80-7400-567-1.
- MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 239 s. ISBN 978-80-7400-680-7.
- MERKL, A. *Obecné právo správní. Díl druhý*. Praha-Brno: Orbis, 1932, 244 s. Dostupné z WWW: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1233>
- MULHERON, R. *Principles of Tort Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016, s. 923. ISBN 978-1-316-60566-0.
- MUSIL, J., VANDUCHOVÁ, M. (eds.) *Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám*, Praha: CODEX Bohemia, 1998, 349 s. ISBN 80-85963-68-X.
- FOREJTOVÁ, M. *Ústavní soudnictví*. Brno: Václav Klemm, 2014, 232 s. ISBN 978-80-87713-09-9.
- POŠVÁŘ, J. *Trestní právo správní: příspěvek k ideologii*. Praha: Orbis, 1934, 12 s.
- PRÁŠKOVÁ, H. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 446 s. ISBN 978-80-7400-456-8.
- PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, 448 s. ISBN 978-80-7502-221-9.
- REIMANN, M., ZIMMERMANN, R. *The Oxford Handbook of Comparative Law (1 ed.)*. Oxford: Oxford University Press, 2006, 1430 s. ISBN 9780199296064.
- SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol. *Compliance v podnikové praxi*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 460 s. ISBN 078-80-7400-668-5.

10.2. Odborné články

- GRYGAR, T. *Problematické otázky odpovědnosti právnických osob za přestupky v nové právní úpravě*. Právní rozhledy, 2017, č. 12, s. 426-432
- POTASCH, P. (2012). *Teoreticko-praktické rozmery deliktúálneho práva alebo vnímanie priestupkov v niektorých krajinách Európy*. [online; cit. 2022-03-13]. Dostupné z WWW: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/Teoreticko-prakticke-rozmery-deliktualneho-prava-alebo-vnimanie-priestupkov-v-niektorých-krajinách-Európy.htm>.
- Absolute Liability for Dangerous Things*. Harvard Law Review. (Feb. 1948) Vol. 61, No. 3. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.2307/1335529>.

10.3. Právní předpisy

Všeobecný trestní zákoník o zločinech a trestech na ně z roku 1787.

Zákon trestní o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803.

Zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný občanský zákoník.

Zákon č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

Císařské nařízení č. 96/1854 Ř.z.

Ministerské nařízení č. 61/1855 Ř.z.

Ministerské nařízení č. 34/1858 Ř.z.

Ministerské nařízení č. 31/1860 Ř.z.

Zákon č. 121/1920 Sb., ústavní listina Československé republiky.

Zákon č. 125/1927 Sb., o organizaci politické správy.

Vládní nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

Zákon č. 77/1935 Sb., o dopravě motorovými vozidly a jich zdanění.

Zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu.

Vládní nařízení č. 393/1941 Sb., o správním trestním právu a řízení v oboru vyživovacím.

Zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní.

Zákon č. 89/1950 Sb., o trestním řízení správním.

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

Vládní nařízení č. 54/1953 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

Zákon č. 47/1974 Sb., celní zákon.

Zákon č. 50/1976 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

10.4. Soudní judikatura

R. v. Woodrow, (1846) 15 M. & W. 404.

Barnes vs. State, (1849).

Ryland v. Fletcher, (1868) LR 3 HL 330.

Fitzpatrick v. Kelly, (1873) LR 8 QB 337.

U.S. v. Balint, (1922) 258 U.S. 250, 252.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky Boh. A. 2193/1923.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky Boh. A. 10174/1932.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Československé republiky Boh. A. 10845/1933.

Read v. Lyons, (1947) AC 156 (HL).

Cambridge Water Co Ltd v. Eastern Counties Leather plc, (1994) 2 AC 264 (HL).

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. listopadu 1994, č.j. 6 A 12/94.

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 14.10.2002, sp. zn. II. ÚS 355/02.

Nález Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02.

Transco pls v. Stockport MBC, (2003) 2 AC 1 (HL).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 6 A 186/2002-45.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2003, č. j. 5 A 110/2001-34.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2005, č. j. 6 A 109/2000-73.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2006, č. j. 2 As 33/2006-102.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007-59.

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 14/09.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 1 As 188/2012-30.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2013, č. j. 5 Afs 3/2012-131.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014-33.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, č. j. 2 As 51/2013-22.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2015, č. j. 8 As 24/2014-65.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2015, č. j. 7 As 24/2015-18.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2015, č. j. 1 As 159/2015-27.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2016, č. j. 2 Ads 294/2015-43.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2016, č. j. 7 As 15/2016-23.
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2019, č. j. 10 As 96/2018-59.

10.5. Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

Důvodová zpráva k zákonu č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Tisk Senátu Národního shromáždění č. 737/1928.

Tisk Poslanecké sněmovny Národního shromáždění č. 935/1937.

Úředníci ministerstva vnitra. *O novém trestním právu správním*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1950.